

የሰነድ ዘገባ · 09 SEPTEMBER 2026

ቀይ ክረምት

በኢራን እስላማዊ ሪፐብሊክ የ2025-26 አመፅ ጭቆና፡ የሰነድ ዘገባ

42,000+

ተቃዋሚዎች ተገድለዋል

100,000+

ተይዘዋል

200+

ከተሞች፣ ሁሉም 31 ክፍለ ሃገራት

ጥር 8-9

እጅግ ገዳይ ምሽቶች

hiranholocaust.org የህዝብ መዝገብ የተሰበሰበ። ነፃ የሰነድ ፕሮጀክት፤ ከማንኛውም መንግስት፣ የፖለቲካ ፓርቲ ወይም የተቃዋሚ ድርጅት ጋር ግንኙነት የለውም። በCC BY 4.0 ስር የተለቀቀ።

አጭር ማጠቃለያ

ከታህሳስ 2025 መጨረሻ እስከ የካቲት 2026 ድረስ የኢራን እስላማዊ ሪፐብሊክ በታሪኳ ትልቁን እና ቀጣይነት ያለው የተቃውሞ እንቅስቃሴ ገጥሟል። በሁሉም 31 ግዛቶች ከ200 በሚበልጡ ከተሞች የተመዘገቡ ሰልፎች በቀጥታ ጥይት፣ በጅምላ እስር እና ከጃንዋሪ 2026 ጀምሮ የታሰሩ ተቃዋሚዎችን በማፋጠን ግድያ ተቀባይነት አግኝተዋል።

ይህ ሪፖርት Niranhholocaust.org መዛግብት የተያዙ የህዝብ መዝገቦችን ያሰባስባል፤ የእስላማዊ ሰልፎችን የዘመን ቅደም ተከተል፣ የጃንዋሪ 8 እና 9 ቀን 2026 ምሽቶች ክስተቶች፣ በገለልተኛ ታዛቢዎች የተሰበሰቡ የሟሾች እና የታሰሩ ሰዎች ቁጥር፣ ጭቆናውን የሚያካሂዱ ተቋማት እና የውጭ መንግስታትና የብዙ ወገን አካላት ምላሽ። እያንዳንዱ ክፍል የሚወሰደው ከመዛግብት ውስጥ ካለው ተጓዳኝ የታተመ ገጽ ነው፣ ይህም ለእያንዳንዱ ንጥል ነገር ምንጭ ይሰጣል።

እዚህ የተጠቀሱት አሃዞች የተሰበሰቡት የበይነመረብ ገደቦች፣ የተዘጉ ፍርድ ቤቶች እና ገለልተኛ መርማሪዎች የመግባት አገዳ ባለበት ሁኔታ ነው። እነሱ እንደ የተሟላ አጠቃላይ ድምር ሳይሆን እንደ ተመዝግቦ የታወቀ ዝቅተኛ ቁጥር መነበብ አለባቸው፤ ገደቦቹ በክፍል 7 ውስጥ ተገልጸዋል።

ቁልፍ ግኝቶች

- ገዳይ ሃይል እንደ የህዝብ ቁጥጥር የተለመደ ዘዴ እንጂ ለአመጽ ያልተለመደ ምላሽ አልነበረም።
- የጃንዋሪ 8 እና 9 ቀን 2026 ምሽቶች የህዝባዊ አመጽ እጅግ ገዳይ የሆኑ ክፍተቶችን ያመለክታሉ፣ በጊላን ግዛት የሚገኘው ራሽት ከፍተኛውን የአንድ ምሽት የሞት ቁጥር አስመዝግቧል።
- የተዘጉ የፍርድ ሂደቶችን ተከትሎ፣ የከሳሾች ምርጫ ጠበቃ ሳይኖርባቸው እና ተከሳሾች በግዳጅ ተቀብለውታል ያሉትን የእምነት ክህደት ቃሎች በመጠቀም የሚፈጸሙ ግድያዎች በጊዜው በሙሉ ቀጥለው ነበር።
- የመገናኛ መቋረጥ ከከባድ ተግባራት ጋር በትይዩ ተጥሎ ነበር፣ ይህም contemporaneous ሰነዶችን በመጨረሻ እና የተመዘገቡ የሟሾች ቁጥርን ቀንሷል።
- ዓለም አቀፍ ምላሽ በአብዛኛው መግለጫ ሰጪ ነበር። የአሳሳቢነት መግለጫዎች ብዙም ሳይን በመዋቅራዊ ማዕቀቦች፣ በተቀነሰ ግንኙነት ወይም ተጠያቂነት አስራ ጋር አይመሳሰሉም ነበር።
- በመንግስት ንድፍ ምክንያት የማስረጃው መሰረት ያልተሟላ ነው። ገለልተኛ ታዛቢዎች፣ ቤተሰቦች እና በውጭ የሚኖሩ ኢትዮጵያውያን (diaspora networks) ዋነኛው የዶክመንቴሽን መስመር ሆነው ቀጥለዋል።

ይዘቶች

- ዳራ፡ ህዝባዊ አመፁ እንዴት ተጀመረ
- የእስላማዊ ሰልፎች የዘመን ቅደም ተከተል
- የጃንዋሪ 8-9, 2026 ምሽቶች
- የሟሾች፣ የታሰሩ እና የተገደሉ ሰዎች ቁጥር
- የጭቆና መሳሪያ
- ዓለም አቀፍ ምላሽ
- የአስራር ዘዴ እና ገደቦች
- ሰንጠረዥ፡ የሞቱት፣ ሰማቸው
- ምክሮች

አባሪ፡ ምንጮች እና የውሂብ ስብስቦች

የይዘት ማስታወሻ፡ ይህ ሪፖርት ግድያዎችን፣ ማስቃወሚያን፣ በእስር ላይ ሞትን፣ ወሲባዊ ጥቃትን እና ግድያዎችን፣ ለአካለ መጠን ያልደረሱ ልጆችን ጨምሮ፣ ይገልጻል።

ክፍል 1

ዳራ: ህዝባዊ አመፀ እንዴት ተጀመረ

አሁን ያለውን አመፀ ያስከተሉት ምክንያቶች፣ ከቀዳሚዎቹ የተቃውሞ ማዕበሎች የሚለየው ነገር፣ እና መንግሥት እንዴት ምላሽ እንደሰጠ።

አጭር መልስ። ኢራናውያን እየተቃወሙ ያሉት የአራት አሥርታት ቅሬታዎች በአንድ ላይ ስለተጣመሩ ነው። የግዴታ ሂጃብ እና የሴቶች አካል ፖሊሲ፣ የጅምላ ግድያ፣ የኢኮኖሚ ውድቀት፣ እና እንደ ውሃ እና ኤሌክትሪክ ያሉ መሠረታዊ ነገሮች አለመሟላት። አሁን ያለው ማዕበል የጀመረው በታህሳስ 2025 መጨረሻ ሲሆን፣ ከ200 በላይ ከተሞችን ዘልቋል፣ ይህም በቀጥታ ተኩስ፣ የጅምላ እስራት እና የኢንተርኔት መቋረጥ ተቀበለ።

ሰዎች ስለ ምን እየተቃወሙ ነው?

- **የግዴታ ሂጃብ እና የሴቶች ፖሊሲ።** የመመሪያ ፓትሮል፣ በመኪና እና በሥራ ቦታ ላይ የሴቶች ክትትል፣ እና የማህሳ አሟኒ ሞት በ2022 የመንግሥት የግል ሕይወት ቁጥጥር ምልክት ሆነው ይቀራሉ።
- **ግድያዎች።** ኢራን ከቻይና በስተቀር ከማንኛውም ሀገር የበለጠ ሰዎችን ትገድላለች፣ ይህም ከአጭር ችሎት በኋላ የተከሰሱ ተቃዋሚዎችን ጨምሮ። ይመልከቱ ግድያዎች.
- **የኢኮኖሚ ውድቀት።** የገንዘብ ዋጋ መቀነስ፣ የዋጋ ንረት እና ያልተከፈለ ደሞዝ ብዙ የደመወዝ ተቀባይ መካከለኛ መደብ አባላትን ወደ ድህነት ገፋፍተዋል።
- **የመሠረተ ልማት ውድቀት።** ተከታታይ የኤሌክትሪክ መቋረጥ፣ በክረምት የጋዝ እጥረት እና ከባድ የውሃ እጦት ቀደም ባሉት ማዕበሎች ጸጥ በነበሩ የክፍለ ሀገር ከተሞች ውስጥ ተቃውሞ አስነስቷል።
- **ወደ ለውጥ የሚወስድ መንገድ የለም።** የተጣራ ምርጫ፣ የታሰሩ ጠበቆች እና የተዘጉ ጋዜጦች ጎዳናን ብቸኛ ቀሪ መንገድ አድርገው ትተዋል።

አሁን ያለው ተቃውሞ መቼ ተጀመረ?

የ ክሪምሰን ክረምት አመፀ የተጀመረው በታህሳስ 2025 መጨረሻ ሲሆን በጥር 2026 በከፍተኛ ሁኔታ ተባብሷል። የ 8 እና 9 ጥር 2026 ምሽቶች ከፍተኛውን የአንድ ምሽት የሞት አቆጣጠር አስመዝግበዋል፣ ራሽት በጣም የተጎዳችው ከተማ ነች።

ይህ ከ2009፣ 2019 እና 2022 እንዴት ይለያል?

ማዕበል	ቀስቃሽ	ዋና ጥያቄ
የ2009 አረንጓዴ ንቅናቄ	አከራካሪ የፕሬዚዳንታዊ ምርጫ	በስርዓቱ ውስጥ ማሻሻያ
የ2019 አባን	የነዳጅ ዋጋ መጨመር	ኢኮኖሚያዊ እድገት; ከዚያም የአገዛዝ ለውጥ
የ2022 ሴት፣ ሕይወት፣ ነፃነት	የማህሳ አሟኒ ሞት	የግዴታ ሂጃብ እና የቀሳውስት አገዛዝ ማብቂያ
2025-2026 ክሪምሰን ክረምት	ድምር: ዋጋዎች፣ የኤሌክትሪክ መቋረጥ፣ ግድያዎች	የአስላማዊ ሪፐብሊክ ማብቂያ

አሁን ያለው ማዕበል በጂኦግራፊያዊ ሁኔታ ሰፊ፣ የበለጠ የሥራ መደብ ነው፣ እና ከአንግሊኒ ማሻሻያ አይጠይቅም። መፈክሮች በቀጥታ ወደ ሊቀ መሪው ያነጣጠሩ ናቸው።

መንግሥት እንዴት ምላሽ ሰጥቷል?

በቀጥታ ጥይት፣ ፊት ላይ የተተኮሰ የተኩስ ኳስ፣ የጅምላ እስራት እና በጣም መጥፎ በሆኑ ምሽቶች ላይ የተወሰነ የብሔራዊ በይነመረብ መዘጋት። የተመዘገቡት ድምር እና የገለልተኛ ግምቶች ክልል በ የሞት አቆጣጠር ገጽ; የተሰየሙ ተጎጂዎች የተመዘገቡበት በማስታወስ.

ከኢራን ውጭ ያሉ ሰዎች ምን ማድረግ ይችላሉ?

ተጎጂዎችን በይፋ መሰየም፣ መንግሥታት በስያሜዎች እና በእስረኞች ጉዳዮች ላይ ጫና ማድረግ፣ የተረጋገጠ ዘገባን መደገፍ፣ እና ኢራናውያን ራሳቸው ሲቋረጡ መዝገቡ ተደራሽ እንዲሆን ማድረግ። ተጨባጭ እርምጃዎች ተዘርዝረዋል በ እርምጃ እና በአሁኑ ዘመቻዎች.

ኢራናውያን በ2026 ለምን ተቃውሞ ያደርጋሉ?

በግዳጅ ሂጃብ ማስፈጸሚያ፣ በጅምላ ግድያ፣ በኢኮኖሚ ውድቀት፣ በመብራት መቋረጥ እና የውሃ እጥረት፣ እና ለፖለቲካ ለውጥ ህጋዊ መንገድ ባለመኖሩ ምክንያት።

የ2026 የኢራን አመፅ — ቀይ ክረምት፡ የጊዜ ሰሌዳ፣ ከተሞች፣ ጉዳዮች፣ እና የኢራን ተቃዋሚዎች የኢስላማዊ ሪፐብሊክን ጭቆና እንዴት እንደተጋፈጡ።

አመፅ።

አርባ ሰባት ዓመታት፣ በአስራ አራት የመንግስት ጥቃት ምዕራፎች — ከፊፋ ትምህርት ቤት ጣሪያ እስከ ራሽት አውራ ጎዳናዎች።

መነሻ — የጭቆና አርኪቴክቸር።

በዚያው ምሽት **15 February 1979**፣ ኩሜኒ ከተመለሱ ከሶስት ቀናት በኋላ፣ አራት የሻህ ጦር ጄኔራሎች በቴህራን በሚገኘው የሪፋህ ትምህርት ቤት ጣሪያ ላይ ተረሽኩ። ግድያው የተፈጸመው በአንድ ሰው በሚመራውና በ **Sadegh Khalkhali**፣ “አንገዳጁ ዳኛ” በሚመራው አብዮታዊ ፍርድ ቤት ተፈርዶባቸው ነበር። አዲሱ መንግስት በዐስር ወራት ውስጥ ብቻ ከ፳፻ በላይ ሰዎችን ረሽኗል። እንደ አብዮታዊ ፍርድ ቤቶች፣ የሞራል ፖሊሶች፣ የኢራን አብዮታዊ ዘበኛ (IRGC) እና የሞት ኮሚቴዎች ያሉ የኢስላማዊት ሪፐብሊክ ተቋማዊ መዋቅሮች የተመሰረቱት በእነዚህ የመጀመሪያዎቹ ወራት ነበር።

የተጠቀሱ ምንጮች፡-Boroumand Center, Amnesty International (1980), Ervand Abrahamian, *Tortured Confessions*.

የሽብር አገዛዝ።

የሰኔ ፳፣ ፲፱፻፹፩ ዓ.ም. (እ.ኤ.አ) ታላቅ ህዝባዊ ተቃውሞ በኃይል ከተበተነ በኋላ፣ ስርዓቱ ፊቱን ወደ ግራ ዘመሞች፣ ቱዴህ ፓርቲ፣ ነጻ የግራኝ ቡድኖችና ወደ **የባሃኢ ማህበረሰብ** አምነስቲ በ1981 ብቻ ቢያንስ 2,946 ግድያዎችን አስመዝግቧል፤ እውነተኛው ቁጥር ከዚህ ከፍ ያለ ነው። **Asadollah Lajevardi**፣ የኢሺን አቃቤ ሕግ የነበረው፣ የጅምላ ማሰቃየትና ግድያ ዋና አቀናባሪ ሆነ። እ.ኤ.አ. በ1982 አብዛኞቹ ዋና ዋና ተቃዋሚ ድርጅቶች ፈርሰዋል፣ መሪዎቻቸው ተገድለዋል፣ አባሎቻቸውም በድብቅ ለመኖር ወይም ወደ ስደት ለመሰደድ ተገደዋል።

ምንጮች፡-Amnesty International, ቦሮውማንድ ሴንተር, የባሃኢ ዓለም አቀፍ ማህበረሰብ.

የአስር ቤት አልቂዎች።

በሐምሌ 1988 መገባደጃ ላይ ኮሜይኒ በሰጠው ሚስጥራዊ ፈትዋ መሰረት፣ በኢሺን፣ በጎሃርዳሽት እና በመላ ሀገሪቱ በሚገኙ አስር ቤቶች የተቋቋሙ “የሞት ኮሚቴዎች” አብዛኞቹ ቀድሞውኑ የፍርድ ቤት ቅጣት በማጠናቀቅ ላይ ያሉ የፖለቲካ አስረኞችን ለጥቂት ደቂቃዎች መርምረዋል። አቋማቸውን ለመቀየር ፍቃደኛ ያልሆኑትም ተሰቅለዋል። በሁለት ወራት ውስጥ ከ4,500 እስከ 30,000 የሚደርሱ ሰዎች እንደተገደሉ ይገመታል። አስከፊዎቻቸው ምልክት በሌላቸው የጅምላ መቃብሮች ውስጥ የተቀበሩት በ **Khavaran** እና በሌሎችም ቦታዎች፤ ቤተሰቦች እስከ ዛሬ ድረስ ለሚቻቸው እንዳያለቅሱ ተከልክለዋል።

ታላቁ አያቶላህ **Hosseini-Ali Montazeri**, ከዚያም የኾመይኒ ወራሽ ተብለው የተሰየሙት ግድያውን ተቃውመዋል፡- “*ታሪክ የሚኮንንንና በአስላማዊት ሪፐብሊክ ውስጥ የተፈጸመው ትልቁ ወንጀል በአርስዎ ትዕዛዝ የተፈጸመው ነው።*” ከዙፋኑ ወራሽነት ተወገዱ።

ምንጮች፡-Amnesty: Blood-Soaked Secrets (2018), Iran Human Rights Documentation Center.

የሰንሰለት ግድያዎች።

በ1988 እና 1998 (እ.ኤ.አ) መካከል በኢራን ውስጥ በደህንነት ሚኒስቴር ሰላዮች አማካኝነት በደርዘን የሚቆጠሩ ተቃዋሚዎች፣ ምሁራንና ጸሐፊት ተገድለዋል። የእነዚህ **Dariush Forouhar** እና **Parvaneh Eskandari** (22 November 1998)፣ **Mohammad Jafar Pouyandeh**፣ እና **Mohammad Mokhtari** በመጨረሻም የመንግሥትን እውቅና አስገደዱ። የመንግሥት ምላሽ ምክትል ሚኒስትሩን **Saeed Emami** እንደ “ዋና ተጠያቂ” መለየት ነበር፤ እሱም በ1999 ዓ.ም በአስር ላይ እያለ የፀጉር ማስወገጃ ክሬም በመጠጣት ራሱን አጥፍቷል በሚል በይፋ ተገለጸ።

የተማሪዎች አመጽ።

የ ጎሳምጋዜጣ መዘጋትን ተከትሎ፣ በቴህራን ዩኒቨርሲቲ ተማሪዎች በ8 ሐምሌ 1999 ሰላማዊ ተቃውሞ አደረጉ። በዚያው ምሽት፣ ሲቪል የለበሱ የአንጎር-ኤ-ሄዘባላህ እና ባሲጅ አባላት መኝታ ቤቶችን ወረሩ። ተማሪዎች ከፎቅ ላይ ተወረወሩ። ስድስት ሰዎች መሞታቸው በይፋ ተረጋገጠ፤ ንቁ ተሳታፊዎች ግን የሚችሉ ቁጥር ከዚያ በላይ እንደሆነ ያምናሉ። **Akbar Mohammadi** የተባለ የተማሪዎች መሪ፣ በአስር ላይ ለዓመታት ለደረሰበት ስቃይ በኋላ ህይወቱ አለፈ። የ18 ቴር ትውልድ ለሁለት አስርት ዓመታት ለዘለቀው የተማሪዎች ተቃውሞ ዘር ሆነ።

የአረንጓዴው ንቅናቄ።

የ **Mahmoud Ahmadinejad** አክራሪ ዳግም ምርጫ በ12 ሰኔ 2009 በሚሊዮኖች የሚቆጠሩ ሰዎችን “ድምፃ የት ነው?” በሚል መፈክር ወደ አደባባይ አወጣ። በ **20 ሰኔ 2009**፣ የሃያ ስድስት ዓመቷ **የተባለችው የሃያ ስድስት ዓመቷ** በቴህራን ውስጥ በካርጋ አሸኑ ልጋ ላይ ተመታ ተገደለች። የሞቷ ሺዲዮ በዲጂታል ዘመን ውስጥ ትልቅ ትርጉም ካላቸው ምስሎች አንዱ ሆነ። በ**ካህሪዛክ** የማቆያ ማዕከል ውስጥ፣ የመንግሥት

ባለሥልጣን ልጅ የነበረው **Mohsen Ruholamini**ጩምሮ ሌሎች ታሳሪዎች በስቃይ ተገደሉ። ከዚያ በኋላ በተወሰደው እርምጃ ቢያንስ 72 ሰዎች ተገደለዋል፣ በሺዎች የሚቆጠሩ ደግሞ ታስረዋል።

ክፍል 2

የሰላማዊ ሰልፎች የዘመን ቅደም ተከተል

የክረምት ቀይ ቀን እንዴት ተጀመረ፡ የሪያል ውድቀት፣ የባዛር አድማ እና የታህሳስ 2025 የመጀመሪያ የኤሌክትሪክ መቆራረጥ።

በኢስላሚክ ሪፐብሊክ ታሪክ ውስጥ እጅግ ገዳይ ወር የሆነውን አመፅ ያስከተለው እንቅስቃሴ በጥር 8 አልተጀመረም። ከአምስት ሳምንታት በፊት፣ በገንዘብ ውድቀት እና በተዘጋ ባዛር ተጀመረ። ይህ ገፅ የታህሳስ 2025ን በራሱ ሁኔታ ይመዘግባል።

ስንት ተገደለ? ሙሉውን ይመልከቱ የኢራን የሞት ቁጥር መከታተያ — የተረጋገጡ የሰም ዝርዝሮች፣ አፊሴላዊ አሃዞች እና በመካከላቸው ያለው ልዩነት፣ በጊዜ ምድብ።

በየቀኑ

የታህሳስ መጀመሪያ	ሪያል ይወድቃል ምንዛሪው በዶላር ከ120,000 ቶማን በላይ ወረደ። የዳቦ፣ የመድሀኒት እና የነዳጅ ዋጋ በሳምንቱ ይለወጥ ነበር። በቴሌቪዥን፣ ካራጅ እና ኢስፋሃን ከስድስት እስከ ስምንት ሰአት የሚቆይ የኤሌክትሪክ መቆራረጥ የተለመደ ነበር።
የታህሳስ አጋማሽ	የባዛር አድማ ይጀምራል በቴሌቪዥን ታላቁ ባዛር ውስጥ ያሉ ነጋዴዎች በምንዛሪ ዋጋ እና በማስመጣት ፍቃድ ምክንያት ሱቆቻቸውን ዘግተዋል። አድማው በቀናት ውስጥ ወደ ታብሪዝ፣ ኢስፋሃን እና ማሽሃድ ተስፋፋ።
የታህሳስ መጨረሻ	ከዋጋ እስከ ስርዓቱ ዝማሬዎች ከነገር ውድነት ወደ መንግስቱ ራሱ ተዛወሩ። በ180 በሚበልጡ ከተሞች ውስጥ ተቃውሞ መነሳቱ ተዘገበ። የጭነት መኪና አሽከርካሪዎች እና የፔትሮኬሚካል ኮንትራት ሰራተኞች በተከታታይ ማቆሚያዎች ተቀለቀሉ።
28-31 ታህሳስ	የመጀመሪያ ሞት እና የመጀመሪያ የኤሌክትሪክ መቆራረጥ የፀጥታ ሃይሎች በበርካታ የክፍለ ሀገር ከተሞች በህዝቡ ላይ ተኩስ ከፍተዋል። በኩርድ እና በባሉቺ አውራጃዎች የሞባይል ኢንተርኔት በሌሊት ተዘግቷል — ይህ ከጥር ግድያዎች በፊት የሚታየውን ንድፍ ነው።

ታህሳስ ለምን አስፈላጊ ነው

የጥር ግድያዎች ብዙውን ጊዜ የተጀመሩት በ8ኛው ቀን እንደሆነ ይነገራል። እንደዚያ አልነበረም። ታህሳስ 2025 ማለት ተቃውሞው ባህሪውን የቀየረበት ወር ነው። ከምንዛሪ ተመን ጋር ከተያያዘ የባዛር አድማ ወደ ስርዓቱ ላይ ያነጣጠረ ሀገራዊ ንቅናቄ፣ እና ከፖሊስ መቆጣጠሪያ ወደ መጀመሪያው የእውነተኛ ጥይት አጠቃቀም እና የክልል ኢንተርኔት መቋረጥ ተለወጠ። የሁለቱ ሌሊቶች እያንዳንዱ አካል በታህሳስ የመጨረሻ ሳምንት ውስጥ ተለማምዷል።

እንዲሁም ጂኦግራፊውን ያብራራል። አመፁ የተጀመረው በሰሜን ቴህራን አይደለም። የተጀመረው በንግድ አውራጃዎች እና ክፍለ ሀገሮች ነው — ራሽያ፣ ኒዲርላንድስ፣ ማርሽዳቪት፣ ጃቫና፣ አዝር፣ ከርማንሻህ — ምንም የዘጋቢ ቢሮ እና የባንድዊድዝ አቅርቦት በሌላቸው ቦታዎች።

በታህሳስ ወር የተቆጠረው

ማንኛውም ተቆጣጣሪ የታህሳስ ወር ብቻ የሆነ አሃዝ አላሳተመም። የHRANA የተረጋገጠው የክረምት ቀይ ዝርዝር፣ በየካቲት 23፣ 2026 የተዘጋው በ7,007 የተረጋገጡ ሞቶች፣ የታህሳስ 2025 መጨረሻን እንደ ጊዜው መጀመሪያ አድርጎ ይቆጥረዋል። የመንግስት ይፋዊ ቆጠራ 3,117፣ በየካቲት 1፣ 2026 የታተመው፣ ተመሳሳይ ጊዜን ይሸፍናል።

የ2026 የኢራን ተቃውሞ የጀመረው መቼ ነው?

የተጀመረው በታህሳስ 2025 መጀመሪያ ላይ ነው፣ የሪያል ዋጋ መውደቅ እና የእለት የኤሌክትሪክ መቋረጥ ምክንያት በባዛር አድማ ተጀምሮ፣ ከጥር 8-9፣ 2026 ከተፈጸመው የጅምላ ግድያ በፊት፣ በታህሳስ የመጨረሻ ሳምንት ሀገራዊ የፀረ-መንግስት ንቅናቄ ሆነ።

በታህሳስ 2025 በኢራን የተከሰተውን ተቃውሞ ያስከተለው ምንድን ነው?

ወዲያውኑ ቀስቅሴዎቹ የሪያል ዋጋ ከ120,000 ቶማን ወደ ዶላር መውደቅ፣ የዳቦ፣ የነዳጅ እና የመድሀኒት ዋጋ በሳምንታዊ መጨመር፣ እና ከስድስት እስከ ስምንት ሰአት የሚቆይ የእለት የኤሌክትሪክ መቋረጥ ናቸው። መሰረታዊ ምክንያቱ ደግሞ የ47 አመታት ተጠያቂነት የሌለው አስተዳደር ነው።

በኢራን ውስጥ በጥር 2026 የተከሰተው፣ የክሪምሰን ክረምት ተቃውሞዎች፣ የጥር 8-9 ሁለት ምሽቶች፣ የራሽያ እልቂት እና እያንዳንዱ የታተመ የሞት ቁጥር የተመዘገበበት ቀን ተቆጥሮ።

ተዛማጅ፡ እስራኤል፣ አሜሪካ እና ኢራን — ኢራናውያን ጥቃቶችን እንዴት አዩ፣ የሰኔ 2025 የእስራ ሁለት ቀን ጦርነት፣ በ2026 አፕሪልን ኤፒሪ ፉሪ፣ የዲላማ አወጣጥ መዝገብ እና ሆኖም የተገደሉት ሲቪሎች።

በሠላሳ አንድ ቀናት ውስጥ፣ በዋጋ ንረት እና በመብራት መቋረጥ የተጀመረው የተቃውሞ ንቅናቄ ከ1979 ወዲህ በእስላማዊ ሪፐብሊክ እና በዜጎች መካከል የተከሰተ እጅግ ገዳይ ግጭት ሆነ። ይህ ገጽ በየቀኑ የተከሰተውን ይመዘግባል እና እያንዳንዱን የታተመ የሞት ቁጥር ጎን ለጎን ያስቀምጣል ስለዚህም አንባቢዎች በትክክል የት እንደሚለያዩ ማየት ይችላሉ።

ስንት ተገደለ? ሙሉውን ይመልከቱ የኢራን ሞት ቁጥር መከታተያ — የተረጋገጡ የሰም ዝርዝሮች፣ አፈሌላዊ አሃዞች እና በመካከላቸው ያለው ልዩነት፣ በጊዜ ምድብ።

በየቀኑ

31 ታህሳስ 2025 - 3 ጃንዋሪ 2026	ከጭቆናው በፊት አምነስቲ ኢንተርናሽናል እና ሂውማን ራይትስ ዎች ቢያንስ 28 ተቃዋሚዎች እና አጠገብ የነበሩ ሰዎች በ8 አውራጃዎች ውስጥ በ13 ከተሞች መገደላቸውን መዝግበዋል። በማሌክሻሂ፣ ኢላም አውራጃ፣ ሬዛ አዚምዛዲህ፣ ላቲፍ ካሪሚ፣ መህዲ አማሚ፣ ፋረስ (ሞህሰን) አጋ ሞሀመዲ እና ሞሀመድ ሬዛ ካሪሚ በIRGC ሃይሎች ከባሲጅ ቤዝ ውስጥ ሆነው በመተኮስ ተገደለዋል። በአዝና፣ ሎረስታን አውራጃ፣ ዋሃብ ሙሳቪ፣ ሞስጣፋ ፋላሂ፣ ሻያን አሳዶላሂ፣ አህመድሬዛ አማኒ፣ ሬዛ ሞራዲ አብደልሻንድ እና ታሃ ሳፋሪ - እስራ ስድስት ዓመቱ፣ አስከሬኑ ከቤተሰቦቹ ተከልክሏል - ተገደለዋል።
3 ጃንዋሪ	ከላይ የተላከው ምልክት አሊ ካሜኔኢ በይፋ “ሁከት ፈጣሪዎች በቦታቸው መቀመጥ አለባቸው” ብለዋል።
5 ጃንዋሪ	ምህረት የለም የፍትህ አካላት ኃላፊ በመላ አገሪቱ ላሉ አቃቤ ህጎች በታሰሩ ተቃዋሚዎች ላይ “ምህረት እንዳያሳዩ” መመሪያ ሰጡ።
8 - 9 ጃንዋሪ	ሁለቱ ምሽቶች መንግስት ከፖሊስ መከላከል ወደ ሙሉ ወታደራዊ አፈና ተሸጋገረ። IRGC ትጥቅ የሌላቸውን ሲቪሎች ለመግደል የሚያስችል ገዳይ ሃይል እንዲጠቀም ግልጽ ትእዛዝ ተሰጠው። ተኳሾች፣ የታጠቁ የሰራዊት ማጓጓዣ ተሽከርካሪዎች እና ሄሊኮፕተር ክትትል ተሰማርተዋል፤ የህክምና ተቋማት ኢላማ ሆነዋል እና የተጎዱ ተቃዋሚዎችን የሚታከሙ ዶክተሮች ተይዘዋል። በራሽያ፣ HRANA ቢያንስ 392 ሰዎች መገደላቸውን መዝግቧል፣ አብዛኞቹ የበደነመረብ መቆራረጥ ከተጣለ በኋላ ነው። ስለ ሁለቱ ምሽቶች ሙሉ ዘገባ ያንብቡ።
22 ጃንዋሪ	የተባበሩት መንግስታት ግምት ማይ ሳቶ፣ የተባበሩት መንግስታት የኢራን የሰብአዊ መብቶች ልዩ ዘጋቢ፣ የሞቱት ቁጥር ከ20,000 ሊበልጥ እንደሚችል ተናግረዋል።
22 - 24 ጃንዋሪ	የተለቀቁ የውስጥ ሪፖርቶች የIRGC የስላላ ድርጅት የውስጥ ሪፖርቶች የሞት ቁጥሩን ከ33,000 እስከ 36,500 አድርሰውታል። የተለቀቀ የፓርላማ ሪፖርት 27,500 ጠቅሷል።
25 ጃንዋሪ	ሁለት ህትመቶች፣ ሁለት ቁጥሮች ኢራን ኢንተርናሽናል ከ400 በላይ ከተሞችን የሚሸፍኑ የተለቀቁ የበላይ ብሄራዊ የፀጥታ ምክር ቤት ሰነዶችን አሳተመ። ታይም በሲቪል ሆስፒታሎች ውስጥ ለ8-9 ጃንዋሪ ብቻ የተመዘገቡ 30,304 ከተቃውሞ ጋር የተያያዙ ሞቶች ዝርዝር ዘግቧል፣ ይህም አስተዳደሩ “የሬሳ ከረጢት አልቋቸዋል” እና “ከአምቡላንስ ይልቅ ከፊል ተጎታች መኪናዎችን ተጠቅመዋል” ያሉ ሁለት ከፍተኛ የኢራን ባለስልጣናትን ጠቅሷል።
1 የካቲት	አፈሌላዊው ቁጥር የፔዝሽኪያን መንግስት 3,117 የሞቱትን ቁጥር አሳተመ፣ ይህም ወደ 214 የሚጠጉ የፀጥታ ሃይሎችን ጨምሮ።
23 የካቲት	ዘ ክሪምዝን ዊንተር ሪፖርት HRANA የተረጋገጠ የሰም ዝርዝር አሳትሟል - 7,007 የተረጋገጡ ሞቶች፣ 6,488 አዋቂ ተቃዋሚዎች, 236 ህጻናት, 207 የፀጥታ ሃይሎች እና 76 ተሳታፊ ያልሆኑ ሰዎች - 11,744 ጉዳዮች አሁንም በግምገማ ላይ ናቸው። ኢራን ኢንተርናሽናል በተናጥል 6,634 ሰዎችን ሰብስቧል።

እያንዳንዱ የታተመ የሞት ቁጥር

በኢራን ውስጥ ምንም አይነት ገለልተኛ ምርመራ አልተፈቀደም። እነዚህ እስከ የካቲት 2026 ድረስ በህዝብ መዝገብ ላይ ያሉ አሃዞች ናቸው, ከምንጮቻቸው ጋር።

ምንጭ	ሙታን	ማስታወሻ
የኢራን መንግስት (1 የካቲት 2026)	3,117	ኦፊሴላዊ ቁጥር, ወደ 214 የሚጠጉ የፀጥታ ሃይሎችን ጨምሮ
HRANA, <i>H ክሪምስን ዋንተር</i> (23 የካቲት 2026)	7,007	የተረጋገጠ የሰም ዝርዝር; 11,744 ጉዳዮች አሁንም በግምገማ ላይ
ኢራን ኢንተርናሽናል (የሰም ዝርዝር)	6,634	በተናጥል የተሰበሰቡ ሰሞች
የተባበሩት መንግስታት ልዩ ዘጋቢ (22 ጥር 2026)	20,000+	እንደ ዝቅተኛ ወሰን የተገለጸ እንጂ የተረጋገጠ ቁጥር አይደለም
የተለቀቀ የፓርላማ ሪፖርት	27,500	ያልተረጋገጠ ልቀት
ታይም (25 ጥር 2026)	30,304	ለ8-9 ጥር ብቻ የሆሰፒታል ምዝገባዎች
የተለቀቁ የIRGC የሰላላ ሪፖርቶች	33,000-36,500	ያልተረጋገጠ ልቀት, ከ400 በላይ ከተሞች

ኢራን ኢንተርናሽናል በዝርዝር እና በመንግስት ዝርዝር መካከል ከ100 ያነሱ የተለመዱ ሰሞችን አግኝቷል። የትኛውም አሃዝ ከገለልተኛ ምርመራ ቢተርፍ, ዝቅተኛው አስተማማኝ ልቀት እንኳን 8-9 ጥር 2026 በዘመናዊ የኢራን ታሪክ ውስጥ እጅግ አስከፊው የሁለት ቀን የጭቆና ክስተት ያደርገዋል።

የተከሰተበት ቦታ

የተመዘገቡ ግድያዎች በራሽት, ቴህራን, ማሌክቫሂ እና ኢላም አውራጃ, አዝና እና ሎሬስታን አውራጃ, እና በተለቀቁት የሱፕሪም ብሔራዊ የፀጥታ ምክር ቤት ሰነዶች ውስጥ ከተጠቀሱት ከ400 በላይ ከተሞች ተመዝግበዋል። ራሽት የወሩን ከፍተኛውን የተመዘገበ የሞት ቁጥር ይሸከማል።

ተዛማጅ፦ እስራኤል፣ አሜሪካ እና ኢራን — ኢራናውያን ጥቃቶችን ያዩት እንዴት ነበር፦ የሰኔ 2025 የእስራ ሁለት ቀን ጦርነት፣ እ.ኤ.አ. በ2026 የተካሄደው ኦፕሬሽን ኢፒክ ፊዩሪ፣ የዲላማ አወጣጥ ሪከርድ፣ እና ሆኖም የተገደሉት ሲቪሎች።

የካቲት 2026 የክሪምስን ክረምትን ዘግቶ ሌላ ነገር ከፈተ። ይህ ገፅ ወሩን በየቀኑ ይመዘግባል፦ በውስጡ የታተሙት ተፎካካሪ የሞት ቁጥሮች፣ በእስላማዊ ሪፐብሊክ ታሪክ ውስጥ የመጀመሪያው የፕሬዚዳንታዊ ይቅርታ፣ እና በመጨረሻው ቀን የተጀመረው ወታደራዊ ዘመቻ።

ስንት ሰዎች ተገደሉ? ሙሉውን ይመልከቱ የኢራን የሞት ቁጥር መከታተያ — በተረጋገጠ ስም የተቆጠሩ፣ ደፋዊ ቁጥሮች እና በመካከላቸው ያለው ልዩነት፣ በዘመን ክፍለ ጊዜ።

በየቀኑ

1 የካቲት	ደፋዊ ቁጥር የፔዘሽኪያን መንግሥት 3,117 የሞቱ ሰዎችን ቁጥር አሳተመ፣ ይህም ወደ 214 የሚጠጉ የፀጥታ ሃይሎችን ያካትታል — የመንግሥቱ የመጀመሪያ እና ብቸኛ ብሔራዊ ቁጥር።
የካቲት መጀመሪያ	የቀብር ሥነ ሥርዓቶች እንደ ተቃውሞ በጥር ወር ለሞቱት ሰዎች የተከበሩ የአርባ ቀን መታሰቢያዎች በራሽት፣ ከርማንሻህ፣ ጃቫንሩድ እና ኒሻቡር ሰፊ ሕዝብን ሰበዋል። በርካቶቹ በቀጥታ ተኩስ ተበታትነዋል፣ ይህም ተጨማሪ ሞት እና ተጨማሪ የቀብር ሥነ ሥርዓቶችን አስከትሏል።
11 የካቲት	ፔዘሽኪያን ይቅርታ ጠየቀ የ1979ቱን አብዮት አመታዊ በዓል ላይ፣ ፕሬዝዳንት ማሱድ ፔዘሽኪያን ለሕዝቡ በደፋ ይቅርታ ጠየቁ — ወንጀለኛውን ሳይሰይሙ፣ ምርመራ ሳይከፍቱ ወይም አንድም እስረኛ ሳይለቀቁ።
የካቲት አጋማሽ	የሞት ፍርዶች እንደገና ተጀመሩ ከተቃውሞው ጋር የተያያዙ የሞት ፍርዶች በአብዮታዊ ፍርድ ቤቶች ተጓዙ። የታሰሩ ሰዎች ቁጥር እንደ ተቆጣጣሪ ቡድኖች ገለጻ ከ100,000 በላይ ደርሷል፣ ከታሰሩት መካከል ጠበቆች እና ዶክተሮች ይገኙበታል።
23 የካቲት	HRANA ዝርዝሩን ዘጋ HRANA ለቀይ ክረምት 7,007 የተረጋገጡ ሞቶችን አሳተመ፦ 6,488 ተቃዋሚዎች፣ 236 ለአካለ መጠን ያልደረሱ ሕፃናት፣ 207 የፀጥታ ሠራተኞች እና 76 ንጹሐን ሰዎች፣ በተጨማሪም 11,744 ጉዳዮች በግምገማ ላይ ናቸው።
28 የካቲት	ኦፕሬሽን ኤፒክ ፉሪ ድርድሩ ከሸፈ በኋላ፣ ዩናይትድ ስቴትስ እና እስራኤል በኢራን ላይ የጋራ ወታደራዊ ዘመቻ ጀመሩ — በመጀመሪያዎቹ አሥራ ሁለት ሰዓታት ውስጥ ወደ 900 የሚጠጉ ጥቃቶች። ጠቅላይ መሪ አሊ ካሜኔኢ በመጀመሪያዎቹ ማዕበሎች ተገደሉ። ሁለተኛ ሀገር አቀፍ የኢንተርኔት መቋረጥ ደረሰ።

ቁጥሮቹ፣ ጎን ለጎን

የካቲት ወር ቁጥሮቹ በሕዝብ መዝገብ ውስጥ የተስተካከሉበት ወር ነው — እና በጭራሽ እንደማይሰማሙ ግልጽ የሆነበት ወር።

መንግሥት፣ 1 የካቲት 2026	3,117 — የፔዝሽኒያን መንግሥት ይፋዊ ቁጥር፣ ወደ 214 የሚጠጉ የፀጥታ ኃይሎችን ጨምሮ።
ኢራን ኢንተርናሽናል	6,634 በስም የተረጋገጡ ሞቶች፣ ራሱን ችሎ የተሰበሰበ። ከመንግሥቱ ዝርዝር ጋር የሚመሳሰሉ ስሞች ቁጥር ከ100 ያነሰ ነው።
HRANA፣ 23 የካቲት 2026	7,007 የተረጋገጡ ሞቶች፤ 11,744 ጉዳዮች አሁንም በግምገማ ላይ ናቸው።
የተባበሩት መንግስታት ልዩ ዘጋቢ	20,000+ በጥር 22 ቀን 2026 ዓ.ም. እንዳስታወቁት።
የተለቀቀ የአይኦሮጂሲ መረጃ	33,000–36,500 በጥር 22–24 ቀን 2026 ዓ.ም. በተዘጋጁ የውስጥ ሪፖርቶች ውስጥ።

ክርክሩን ወደ አንድ ቁጥር አንጨምረውም። በመንግስት የተሰጠው የ3,117 ቁጥር እና የራሱ የፀጥታ አገልግሎት ውስጣዊ ግምት ከ33,000 በላይ መሆኑ ያለው ልዩነት ራሱ የታሪክ መዝገብ አካል ነው።

ይቅርታው ምን አደረገ እና ምን አላደረገም

የማሱድ ፔዝሽኒያን የካቲት 11 ቀን ያወጡት መግለጫ የኢራን መንግስት ርዕሰ መስተዳድር መንግስት ዜጎችን በዚህ መጠን መግደሉን ሲቀበል የመጀመሪያው ነበር። ምንም አዛዥ አልሰየመም፣ ምንም ምርመራ አላዘዘም፣ ምንም እስረኛ አልፈታም እና ምንም ፖሊሲ አልለወጠም። በሁለት ሳምንታት ውስጥ ፍርድ ቤቶች ከተቃውሞ ጋር የተያያዙ የሞት ፍርዶችን መስጠት ጀመሩ።

ክፍል 3

የጃንዋሪ 8-9, 2026 ምሽቶች

የጥር 8-9፣ 2026 ሁለቱ ምሽቶች — የ Rasht ጭፍጨፋ እና በኢራን የ Crimson Winter አመፅ እጅግ ደም አፋሳሽ የነበሩት 48 ሰዓታት።

ሁለቱ ምሽቶች።

የይዘት ማስጠንቀቂያ፡- ይህ ዘገባ የሚሾችን፣ የቆሰሉ ተቃዋሚዎችን፣ የአስከሬን ከረጢቶችን እና የአስከሬን ምርመራ ክፍሎችን የሚያሳዩ ፎቶግራፎችን ይዟል። ምስሎቹ እዚህ የቀረቡት ድርጊቶች ራሳቸው እየተካዱ በመሆኑ፣ በጋዜጠኝነት የፍትሃዊ አጠቃቀም መርህ መሰረት ነው።

የመግደል ትዕዛዝ።

እ.ኤ.አ በጥር 8፣ 2026 ገዢው አካል ከመደበኛ የፖሊስ ቁጥጥር ወደ ሙሉ ወታደራዊ ጭቆና ተሸጋገረ። የኢራን አብዮታዊ ዘበኛ (IRGC) ባልታጠቁ ሰላማዊ ሰዎች ላይ ገዳይ ኃይል እንዲጠቀም ግልጽ ትዕዛዝ ተሰጠው — ይህም በኢሰላማዊት ሪፐብሊክ ታሪክ ውስጥ እጅግ የከፋ እርምጃ ነበር። የ IRGC እና የባሲጅ ክፍሎች አገጣጣሪዎችን፣ የታጠቁ የሰው ማጓጓዣዎችን እና የሄሊኮፕተር ክትትልን አስማርተዋል። የሕክምና ተቋማት አላማ የተደረጉ ሲሆን፣ የቆሰሉ ተቃዋሚዎችን ያከሙ ዶክተሮችም ታስረዋል።

ከመካከለኛው እጅግ ገዳይ ከነበሩት ክስተቶች አንዱ **የ2026 የራሽት ጭፍጨፋ** መረጃው እንደሚያሳየው፡- HRANA በራሽት ብቻ ቢያንስ 392 ሰዎች መገደላቸውን አረጋግጧል፤ አብዛኞቹም የተገደሉት የኢንተርኔት ግንኙነት ከተቋረጠ በኋላ ነው። አምነስቲ ኢንተርናሽናል እና ሂውማን ራይትስ ዎች ከታህሳስ 31፣ 2025 እስከ ጥር 3፣ 2026 ባለው ጊዜ ውስጥ — ማለትም ከፍተኛው ጭቆና ከመጀመሩ በፊት — በ8 ክፍለ ሀገራት በሚገኙ 13 ከተሞች ቢያንስ 28 ተቃዋሚዎችና አላፊ አግዳሚዎች መገደላቸውን አረጋግጠዋል። በ *ማለክሻኒ፣ ኢላም ክፍለ ሀገር*- Reza Azimzadeh, Latif Karimi, Mehdi Emamipour, Fares (Mohsen) Agha Mohammadi, እና Mohammad Reza Karami በ Basij ጦር ሰፈር ውስጥ ሆነው በተኮሱ የ IRGC ኃይሎች ተገደዋል። በ *አዘና፣ ሎሬስታን ክፍለ ሀገር*- Vahab Mousavi, Mostafa Falahi, Shayan Asadollahi, Ahmadreza Amani, Reza Moradi Abdolvand, እና Taha Safari — የአስራ ስድስት ዓመት ወጣት ሲሆን፣ አስከሬኑ ለቤተሰቡ አልተሰጠም።

በጥር 3 ቀን ካሜራ “ሁከት ፈጣሪዎች በቦታቸው ሊገቡ ይገባል” ብለዋል። በጥር 5 ቀን የፍትህ አካላት ኃላፊ አቃቤ ህጎች “ምንም ዓይነት ምህረት” እንዳያሳዩ አዘዋል። ባለስልጣናት የአንዳንድ ተጎጂዎችን ቤተሰቦች ግድያው በአደጋ ምክንያት እንደሆነ በመንግስት ሚዲያ ላይ ቀርበው እንዲናገሩ አስገድደዋል፤ ፈቃደኛ ካልሆኑም አስከሬናቸውን በምስጢር እንደሚቀብሩት አስፈራርተዋቸዋል።

በሚሾች ዙሪያ ያለው ክርክር።

የሚሾች ቁጥር በዘመናዊው የኢራን ታሪክ ውስጥ እጅግ አከራካሪ ከሆኑት አሃዞች አንዱ ሆኗል። የካቲት 1፣ 2026 የወጣው ይፋዊው የ Pezeshkian መንግስት ቁጥር **3,117,304** ሰዎች ቃይ *ክረምት* በሚል ርዕስ ባወጣው ሪፖርት የተረጋገጡ ሰዎችን ዝርዝር ይፋ ያደረገ ሲሆን፣ 36,500 ሰዎችን አሰባስበዋል። **7,007** የሚሾች ቁጥር በዘመናዊው የኢራን ታሪክ ውስጥ እጅግ አከራካሪ ከሆኑት ጉዳዮች አንዱ ሆኗል። የካቲት 1፣ 2026 የወጣው የፔሼሽኪያን መንግስት ይፋዊ መረጃ 304 ሰዎች (214 የሚሆኑ የፀጥታ ኃይሎችን ጨምሮ) መገደላቸውን ያመለክታል። **6,634,365,000** ደርዲያን። **30,000**.

ታይም መጽሔት ጥር 25፣ 2026፣ በሲቪል ሆስፒታሎች የተመዘገቡ ከተቃውሞ ጋር የተያያዙ ሞቶችን ዝርዝር ለጥር 8 — 9 ብቻ ዘግቧል፤ 6,488 አዋቂ ተቃዋሚዎች፣ 236 ታዳጊዎች፣ 207 የፀጥታ አባላት፣ እና 76 ከጉዳዩ ጋር ግንኙነት የሌላቸው ሰዎች ሲሆኑ፣ የ11,744 ሰዎች ጉዳይ አሁንም በመጣራት ላይ ነው። ኢራን ኢንተርናሽናል ራሱን ችሎ 36,500 ሰዎችን አሰባስበዋል **30,304**, 488 አዋቂ ተቃዋሚዎች፣ 236 ታዳጊዎች፣ 207 የፀጥታ አባላት፣ እና 76 ከጉዳዩ ጋር ግንኙነት የሌላቸው ሰዎች ሲሆኑ፣ የ11,744 ሰዎች ጉዳይ አሁንም በመጣራት ላይ ነው። ኢራን ኢንተርናሽናል ራሱን ችሎ 36,500 ሰዎችን አሰባስበዋል **33,000 — 36,500** — ከ 400 በላይ ከተሞችን የሚሸፍኑ በኢራን ኢንተርናሽናል በጥር 25 ይፋ የተደረጉ የከፍተኛ ብሔራዊ ደህንነት ምክር ቤት ሰነዶች ላይ አስቀምጠዋል። አንድ የወጣ የፓርላማ ሪፖርት 1,500 ሰዎች መገደላቸውን ጠቀሰ። **27,500** 1,500 **20,000** 1,500 *ሰንደይ ታይምስ* ለሚያቀርቡት የዲያስገራ መረቦች በመጥቀስ ጠቅላላ ቁጥሩን በግምት 36,500 አድርገውታል **50,000** 36,500

በዘመናዊ የኢራን ታሪክ ውስጥ እጅግ አስከሬኑ የሁለት ቀን የጭቆና ክስተት በዘመናዊ የኢራን ታሪክ ውስጥ እጅግ አስከሬኑ የሁለት ቀን የጭቆና ክስተት አድርጎታል። ኢራን ኢንተርናሽናል በእሱ እና በመንግስት ዝርዝር መካከል ከ100 ያነሱ ተመሳሳይ ሰዎችን ያገኘ ሲሆን፣ የመንግስትን ቁጥር “በኢራን ዘመናዊ ታሪክ ውስጥ የታየውን ታላቅ የጎዳና ላይ ጭፍጨፋ መጠን ለማሳካት የተደረገ አሳፋሪ መከራ” ሲል ገልጾታል። የካቲት 11 ቀን 2026 ፕሬዝዳንት መስዑድ ፔሼሽኪያን ስለ ጭፍጨፋው ለኢራን ህዝብ በይፋ ይቅርታ ጠይቀዋል — ይህም በታሪክ ያልተለመደ የእምነት ቃል ነው።

ክፍል 4

የሚኞች፣ የታሰሩ እና የተገደሉ ሰዎች ቁጥር

የኢስላሚክ ሪፐብሊክ በተቃውሞ አፈና እና በሞት ቅጣት የገደለው ሰዎች ብዛት — የተረጋገጡ የስም ቆጠራዎች፣ አፈሴላዊ አሃዞች እና በመካከላቸው ያለው ልዩነት፡፡

አጭር መልስ፡ በ2025-2026 የክሪምስን ክረምት አመፅ፣ HRANA አረጋግጧል **7,007 የተሰየሙ ሞቶች** በ23 የካቲት 2026 — 6,488 አዋቂ ተቃዋሚዎች፣ 236 ለአካለ መጠን ያልደረሱ እና 207 የፀጥታ ሰራተኞች — አሁንም 11,744 ጉዳዮች በግምገማ ላይ ናቸው፡፡ የኢራን መንግስት ራሱ አምራል **3,117**፣ በኢራን ኢንተርናሽናል የተጠቀሱ ከፍተኛ ባለስልጣናት ቁጥሩ ከዚህ በላይ ነው ብለዋል **30,000**፣ በጥር 8-9 ሁለት ምሽቶች ብቻ የሆስፒታል ምዝገባዎች ተመዝግበዋል **30,304**፡፡ ከፍ ያሉ ግምቶች የበለጠ ይሄዳሉ፡፡ በኢራን ውስጥ የዶክተሮች ሪፖርት በ *ከ ሰንደይ ታይምስ* የተቆጠረ **16,500 የሞቱ እና ወደ 330,000 የቆሰሉ** በጥር 18፣ በኢራን ኢንተርናሽናል የተገመገሙ የተፈረጁ ሚስቶች ሰነዶች የሁለት ቀን ቁጥር ከዚህ በላይ አድርገውታል **36,500**፣ እና ሬዛ ፓህላቪ፣ የዲያስፖራ እና የህክምና አውታረ መረቦችን በመጥቀስ፣ በግምት ገልጿል **50,000** የሞቱ፣ በቴህራን ውስጥ ወደ 15,000 የሚጠጉ ሰዎችን ጨምሮ፡፡ ትክክለኛው ቁጥር ከዚህ በላይ ነው የሚሉ የይገባኛል ጥያቄዎች **100,000** በሰፊው ይሰራጫሉ እና ገና ማረጋገጥ አልተቻለም — የተረጋገጠው **100,000+** ቁጥር ለአስራት ነው፡፡ በ2022 የሴት፣ ህይወት፣ ነፃነት አመፅ **551 ሰዎች፣ 71 ህጻናትን ጨምሮ** ተገደለዋል፡፡ ከታች ያለው እያንዳንዱ ቁጥር ለመጨረሻ ጊዜ የተረጋገጠበትን ቀን እና ያሳተመውን ድርጅት ይይዛል፡፡

በዘመን ክፍለ ጊዜ የሞት ቁጥር

ወቅት	የተገደሉ	የታሰሩ	እስከ	ምንጭ
2025-2026 — የክሪምስን ክረምት አመፅ	7,007 የተረጋገጡ ሰዎች 3,117 ይፋዊ · 16,500 (ዶክተሮች፣ 18 ጃንዋሪ) · 30,304 የሆስፒታል ምዝገባ · 36,500+ የተለቀቁ ሰነዶች · 40,000 (NCRU/ፖሞፔዮ) · 42,000+ ግምት · ~50,000 (ፓህላቪ) · 100,000+ የተጠቀሱ፣ ያልተረጋገጡ	100,000+	23 የካቲት 2026	HRANA፣ ኢራን ሂውማን ራይትስ፣ ኢራን ኢንተርናሽናል
8-9 ጃንዋሪ 2026 — ሁለቱ ምሽቶች	በራሽት ብቻ 392 ለ48 ሰዓታት የተዘገቡ 30,304 የሆስፒታል ምዝገባ ሞቶች	—	24 ጃንዋሪ 2026	HRANA፣ ታይም፣ ቢቢሲ
2022-2023 — ሴት፣ ህይወት፣ ነፃነት	551 (71 ህጻናትን ጨምሮ)	22,000+	15 ሴፕቴምበር 2023	ኢራን ሂውማን ራይትስ
30 ሴፕቴምበር 2022 — ደማቅ አርብ፣ ዛሬዳን	96+	—	2023	አምነስቲ ኢንተርናሽናል
ህዳር 2019 — የነዳጅ ዋጋ ተቃውሞ	304+ (ሮይተርስ እስከ 1,500 ዘግቧል)	7,000+	ታህሳስ 2019	አምነስቲ ኢንተርናሽናል፣ ሮይተርስ
በጋ 1988 — የእስር ቤት እልቂቶች	4,500-30,000 (ግምቶች)	—	1988	አምነስቲ ኢንተርናሽናል፣ የተባበሩት መንግስታት ባለሙያዎች
ዓመታዊ የፍርድ ቤት ግድያዎች፣ 2024	972	—	2024	ኢራን ሂውማን ራይትስ
ዓመታዊ የፍርድ ቤት ግድያዎች፣ 2025	1,500+	—	2025	ኢራን ሂውማን ራይትስ

2025-2026፡ ቀይ ክረምት

በታህሳስ 2025 ተቃውሞ የተጀመረው አመፅ እና በ 8 ጥር 2026 በአስላማዊ ሪፐብሊክ ታሪክ ውስጥ እጅግ አስከፊውን ጭቆና አስከተለ፡፡ አራት የተለያዩ ቁጥሮች ይሰራጫሉ፣ እና አራት የተለያዩ ነገሮችን ይለካሉ፡፡

- **7,007 — የተረጋገጡ ሰዎች፡፡** HRANA ዝርዝሩን በ23 የካቲት 2026 ዘግቷል፡፡ 6,488 አዋቂ ተቃዋሚዎች፣ 236 ህጻናት፣ 207 የፀጥታ ሃይሎች፡፡ ሌሎች 11,744 የተዘገቡ ሞቶች በግምገማ ላይ ቀርተዋል፡፡ ይህ ዝቅተኛ ገደብ ነው፡፡ እያንዳንዱ ግቤት ስም፣ ቦታ እና ቀን አለው፡፡

- **3,117 — የመንግስት ቅበላ።** በ1 የካቲት 2026 የታወጀ፣ ከሳምንታት ክህደት በኋላ እና የመንግስት የ11 የካቲት ህዝባዊ ይቅርታ ከመደረጉ ጥቂት ቀደም ብሎ።
- **30,304 — የሆስፒታል ምዝገባ።** ታይም ዘገባ እንዳስታወቀው፣ በሲቪል ሆስፒታሎች የተመዘገቡ ከተቃውሞ ጋር የተያያዙ ሞቶች ዝርዝር ለ8-9 ጥር ብቻ ነው፣ ይህንንም መዝገብ የሚያውቁ ባለስልጣናትን በመጥቀስ።
- **30,000-42,000+ — አፈሴላዊ ልቀቶች እና ግምቶች።** ከፍተኛ የኢራን ባለስልጣናት በኢራን ኢንተርናሽናል የተጠቀሱት ሞት ከ30,000 በላይ ነው፤ ሰፊ ያለ ግምት ደግሞ ከ42,000 ይበልጣል።

ኢራን ኢንተርናሽናል 6,634 ሰዎችን በተናጥል አሰባስቧል፤ ከHRANA ዝርዝር ጋር ያለው መደራረብ ከፍተኛ ነው፣ ለዚህም ነው የተረጋገጠው ቁጥር እንደ ግምታዊ ሳይሆን እንደ አስተማማኝ የሚቆጠረው።

ሁለቱ ምሽቶች፡- 8-9 ጥር 2026

አብዛኛው ግድያ የተፈጸመው በ48 ሰዓታት ውስጥ ነው። የፀጥታ ሃይሎች በሀገር አቀፍ የኢንተርኔት መቋረጥ ምክንያት ከ200 በሚበልጡ ከተሞች ውስጥ በህዝቡ ላይ ተኩስ ከፍተዋል። በ **ራሽት**፣ HRANA ቢያንስ **392 ሰዎች መገደላቸውን** መዝግቧል፣ አብዛኞቹ የተገደሉት የኢንተርኔት መቋረጥ ከተጣለ በኋላ ነው — ይህም የአመፀ እጅግ አስከፊው የማዘጋጃ ቤት ሞት ቁጥር ነው። በበርካታ አውራጃዎች የሚገኙ የሬሳ ማቆያ ቦታዎች ተጨናንቀዋል፤ ቤተሰቦች በሌሊት እንዲቀብሩ እና በአደጋ ምክንያት የሞት የምስክር ወረቀት እንዲፈርሙ ግፊት ተደርጓል። ሙሉውን የመልሶ ግንባታ ዘገባ በ ሁለቱ ምሽቶች.

በዓለም ላይ ከፍተኛው የሞት ቅጣት መጠን በነፍስ ወከፍ ተብራርቷል፡- ዓመታዊ አሃዞች፣ የሞት ቅጣት ክሶች እና እያንዳንዱ የተመዘገበ የተቃውሞ ግድያ በስም።

ግድያዎች።

ኢራን በዓለም ላይ ከፍተኛውን የሞት ቅጣት መጠን በነፍስ ወከፍ ትይዛለች። ይህ ገጽ ከሴፕቴምበር 2022 የሴት፣ ሕይወት፣ ነፃነት አመጽ መጀመሪያ አንስቶ በአስላማዊ ሪፐብሊክ በፍርድ የተገደሉ ተቃዋሚዎችን እና ተቺዎችን በስም ይዘረዝራል፣ ከቀን፣ ክስ እና ምንጭ ጋር።

- **የሕዝብ ማንጠልጠያ እና የተቃውሞ ግድያዎች** — ከ2020 ጀምሮ የተመዘገቡ 32 ጉዳዮች በስም ዝርዝር፣ ከቀን፣ ከተማ፣ ክስ እና ምንጭ ጋር።
- **የኢራን የሞት ቁጥር፣ በየጊዜው** — በእያንዳንዱ ጭቆና ውስጥ ስንት እንደተገደሉ እና አሃዞቹ ለምን እንደሚለያዩ።
- **መታሰቢያዎች** — የተገደሉትን ጨምሮ የግለሰብ ተጎጂዎች ሙሉ የሕይወት ታሪክ።
- **የተጎጂዎች ዳታቤዝ** — ከሁለቱም ገጾች በስተጀርባ ያለው ሊፈለግ የሚችል መዝገብ።

ኢራን በየዓመቱ ስንት ሰዎችን ትገድላለች?

ኢራን ሂደቱን ራይትስ (IHR) ዘግቧል **በ2024 972 ግድያዎች** — ከ2008 ጀምሮ ከፍተኛው ዓመታዊ አሃዝ — እና ቢያንስ **በ2025 ከ1,500 በላይ ግድያዎች**፣ ከ1988 የጅምላ ግድያዎች ወዲህ ከፍተኛው። ኢራን በዓለም ዙሪያ ከተመዘገቡት ግድያዎች በግምት **ሦስት ከአራቱን ትይዛለች**። እዚህ ላይ ያሉት አሃዞች ከተቃውሞ ጋር የተያያዙ ግድያዎችን ብቻ ይሸፍናሉ፤ ከአደንዛዥ ዕፅ ጋር የተያያዙ እና ተራ የወንጀል ግድያዎች በIHR በተናጠል ይከታተላሉ።

2022-2023 እ.ኤ.አ. — የሴት፣ ሕይወት፣ ነፃነት ተቃውሞ ግድያዎች

- **መህሰን ሸካሪ**፣ 23 ዓመት — ታህሳስ 8 ቀን 2022 እ.ኤ.አ. በቴህራን ተሰቅሏል። ክስ፡- "መሃረበህ" (በእግዚአብሔር ላይ ጦርነት ማድረግ) የባሲጅ አባልን በመቁሰል ተከሷል። በተቃውሞው ወቅት የተገደለ የመጀመሪያው ተቃዋሚ።
- **ማጂድረዝ ራህናቫርድ**፣ 23 ዓመት — ታህሳስ 12 ቀን 2022 እ.ኤ.አ. በማሸሃድ በአደባባይ ተሰቅሏል። ክስ፡- "መሃረበህ"።
- **ሙሀመድ መሀዲ ካራሚ**፣ 22 ዓመት — ጥር 7 ቀን 2023 እ.ኤ.አ. በካራጅ ተሰቅሏል። ክስ፡- "በምድር ላይ መሰናጠት"። የካራጅ ሻምፒዮን፤ ከሁሴኒ ጋር በጋራ ተከሷል።
- **ሰይድ ሙሀመድ ሁሴኒ**፣ 39 ዓመት — ጥር 7 ቀን 2023 እ.ኤ.አ. በካራጅ ተሰቅሏል። የበጎ ፈቃድ የህጻናት አሰልጣኝ። በምርመራ ወቅት ድብደባ እና በኤሌክትሪክ መታገድ ደርሶበታል ተብሏል።
- **ሳሌህ ሚርሃኤሚ · ማጂድ ካዜሚ · ሳኢድ ያጉቦቢ** — ግንቦት 19 ቀን 2023 እ.ኤ.አ. በኢስፋሃን ተሰቅለዋል። የ"ኢስፋሃን ቤት" ጉዳይ በመባል ይታወቃል። ሁሉም ማሰቃዮት ደርሶባቸዋል ተብሏል፤ የካዜሚ የእምነት ክህደት ድምጽ ከእስር ቤት ፈሰሷል።
- **ሚላድ ዞህረሻንድ**፣ 21 ዓመት — ህዳር 23 ቀን 2023 እ.ኤ.አ. በሃማዳን ተሰቅሏል። በተዘጋ ችሎት ተከሷል።

የ2024 እ.ኤ.አ. ግድያዎች

- **ሙሀመድ ጎባድሉ**፣ 23 ዓመት — ጥር 23 ቀን 2024 እ.ኤ.አ. በካራጅ ተሰቅሏል። ባይፖሊር ዲስኦርደር ታውቆበታል፤ የማቆሚያ ትእዛዝ ቢኖርም ተገድሏል።
- **ፋርሃድ ሳሊሚ** — ጥር 23 ቀን 2024 እ.ኤ.አ. በጌህዘል ሀሳር ተሰቅሏል። ሱኒ ኩርድ ያለ ዳግም ችሎት ለ14 ዓመታት ታስሯል።
- **ረዛ ራሳኢ**፣ 34 ዓመት — ነሐሴ 6 ቀን 2024 እ.ኤ.አ. ተሰቅሏል። ከከርማንሻህ የያርሳኒ እናሳ ሃይማኖት ተቃዋሚ።
- **ሳላምረዛ ራሳኢ** — ነሐሴ 2024 እ.ኤ.አ. ተሰቅሏል።
- **ፓክሻን አዚዚ** — የሞት ፍርድ በ2024 እ.ኤ.አ. ተረጋግጧል፤ የኩርድ ሴቶች መብት ተሟጋች (እስከ ሰኔ 2026 እ.ኤ.አ. ድረስ ፍርዱ አልተፈጸመም)።

2025–2026 እ.ኤ.አ. የክረምቱ ቀይ ግድያዎች

ከጥር 2026 እ.ኤ.አ. ጀምሮ፣ የኢራን ሰብአዊ መብቶች ድርጅት ከ የክረምቱ ቀይ ተቃውሞ ጋር በተያያዘ የሞት ፍርዶች እና ግድያዎች ፍጥነት መጨመሩን ዘግቧል። ብዙ ጉዳዮች የሚሞከሩት በአብዮታዊ ፍርድ ቤቶች ዝግ ክፍለ ጊዜ ውስጥ ያለ ገለልተኛ ጠበቃ ነው፤ አንዳንድ ተከላኾች ፍርዱ ከተሰጠ በቀናት ውስጥ ይገደላሉ። ለእያንዳንዱ የተመዘገበ ጉዳይ የ ተቃውሞ ግድያዎች የስም ዝርዝር ን ይመልከቱ፣ እና በመታሰቢያነት ለሰፊው ዝርዝር።

ክፍል 5

የጭቆና መሳሪያ

ስለ ኢስላማዊ አብዮታዊ ጥበቃ ሃይል በቀላል ቋንቋ የተዘጋጀ ማብራሪያ — አወቃቀሩ፣ ኢኮኖሚያዊ ስልጣኑ እና ተቃውሞን በማፈን ውስጥ ያለው ሚና።

አጭር መልስ። IRGC (ኢስላማዊ አብዮታዊ ጥበቃ ሃይል፣ ወይም ሴፓህ-ኤ ፓስዳራን) የኢራን ትይዩ ወታደራዊ ሃይል ነው፣ የተመሰረተው በ1979 የአገሪቱን ድንበሮች ሳይሆን ኢስላማዊ ሪፐብሊክን ለመከላከል ነው። በቀጥታ ለከፍተኛው መሪ ተጠያቂ ነው፣ የባሲኛ ሚሊሻ እና የውጭ ጽፍሮች ቁድስ ሃይልን ያስተዳድራል፣ እንዲሁም የኢራንን ኢኮኖሚ ትልቅ ድርሻ ይቆጣጠራል።

IRGC ምንን ያመለክታል?

IRGC የሚያመለክተው **ኢስላማዊ አብዮታዊ ጥበቃ ሃይል** ነው፣ በፋርስኛ *ሴፓህ-ኤ ፓስዳራን-ኤ ኤንቁላብ-ኤ ኢስላሚ* (سپاه پاسداران انقلاب اسلامی) ተብሎ የሚታወቀው፣ አብዛኛውን ጊዜ ወደ ሴፓህተብሎ ያጠረ ነው። የተፈጠረው በኤፕሪል 1979፣ ከአብዮቱ ሳምንታት በኋላ፣ ለአዲሱ የቀሳውስት አመራር ታማኝ የሆነ እና ከመደበኛው ሰራዊት (አርቴሽ) የተለየ ሃይል ሆኖ ነው።

IRGC ማን ይቆጣጠረዋል?

IRGC ሪፖርት የሚደርገው ለ **ከፍተኛው መሪ**፣ በአሁኑ ጊዜ አሊ ካሜኔኢ፣ ለተመረጠው ፕሬዝዳንት ወይም ፓርላማ አይደለም። ዋና አዛዥ በመሪው ይሾማል እና በእሱ ሊወገድ ይችላል። ይህ የትእዛዝ ሰንሰለት ዘበኛው ከብሔራዊ ሠራዊት ይልቅ የአገዛዙ የራሱ ሠራዊት ተደርጎ ሊታይ የሚገባው ለምን እንደሆነ ያሳያል።

የአይኦሮጂሲ ዋና ዋና ቅርንጫፎች ምንድን ናቸው?

ቅርንጫፍ	ሚና
የምድር ኃይሎች	የውስጥ ደህንነት እና የክልል ቁጥጥር፤ በተቃውሞ ሰልፎች ላይ ተሰማርቷል።
የኤሮስፔስ ኃይል	ባሊስቲክ ሚሳኤሎች እና ድሮኖች።
የባህር ኃይል	በፋርስ ባህረ ሰላጤ እና በሆርሙዝ ወሽመጥ ውስጥ ፈጣን ጥቃት መርከቦች።
የቁድስ ኃይል	ከኢራን ውጭ ያሉ እንቅስቃሴዎች እና የተኪ ኔትወርኮች።
ባሲኛ	ለጎዳና ላይ ጭቆና እና ክትትል የሚንቀሳቀስ የበጎ ፈቃደኞች ፓራሚሊተሪ።
የስላላ ድርጅት	አስራት፣ ምርመራ እና በአስር ቤቶች ውስጥ የራሱ ክንፎች።

ባሲኛ ምንድን ነው?

የ **ባሲኛ ተቃውሞ ኃይል** የአይኦሮጂሲ የጅምላ የበጎ ፈቃደኞች ሚሊሻ ነው፣ በመሰሪያቸው ትምህርት ቤቶች፣ ዩኒቨርሲቲዎች እና የሥራ ቦታዎች የተደራጀ። ተራ ልብስ የለበሱ እና በሞተር ሳይክል ላይ ያሉ የባሲኛ አባላት ተቃዋሚዎችን ሲደበድቡ እና ሲተኩሱ በብዛት የሚታዩት ኃይል ናቸው፤ የአካባቢያዊ መዋቅራቸውም በኋላ ተቃዋሚዎችን የሚለዩ ጠቋሚዎችን ያቀርባል።

የኢራን የሥነ ምግባር ፖሊስ (ጋሽት-ኤ ኤርሻድ) ታሪክ፣ ሕጋዊ መሠረት እና ተጎጂዎች። የ2022 የማህሳ አሚኒን ማሰር እና የ2024 የኑር ፕላን ጭቆናን ያካትታል።

የሥነ ምግባር ፖሊስ።

የኢራን የመመሪያ ፓትሮል (ጋሽት-ኤ ኤርሻድ) — በተለምዶ "የሥነ ምግባር ፖሊስ" ተብሎ የሚጠራው — የኢስላሚክ ሪፐብሊክን የግዴታ አልባሳት ሕግ በሴቶች ላይ በሕዝብ ቦታ የማስፈጸም ኃላፊነት ያለው ዩኒፎርም የለበሰ ኃይል ነው። መኮንኖቹ ማህሳ አሚኒን ከመሞቷ ሰዓታት በፊት አስረውታታል፤ በ2024 መንግሥት ፓትሮሎቹን እንደ ኑር ("ብርሃን") ፕላን አካል አድርጎ እንደገና እንቀሳቅሷቸዋል።

የኢራን የሥነ ምግባር ፖሊስ ምንድን ነው?

የ **መመሪያ ፓትሮል** (ፋርስኛ፡- *ጋሽት-ኤ ኤርሻድ*; گشت ارشاد) የFARAJA ብሔራዊ ፖሊስ ልዩ ክፍል ነው፣ በ2005 በፕሬዚዳንት ማህመድ አህመዲነጃድ ሥር የተፈጠረ። መደበኛ ተልዕኮው የኢስላሚክ ሪፐብሊክን የ"ሕዝብ ንጽሕና" ትርጉም ማስፈጸም ነው — በአብዛኛው በሴቶች አልባሳት፣ ፀጉር እና በሕዝብ ቦታ ባህሪ ላይ ያነጣጠራል።

የሥነ ምግባር ፖሊስ ከየት መጣ?

የግዴታ መሸፈኛ በአያቶላ ኮሚቴ ድንጋጌ በማርች 1979 ተጭኖ በ1983 ተቀረጸ። ከ1979 እስከ 1992 ማስፈጸሚያው በ **ኮሚቴህ** (አብዮታዊ ኮሚቴዎች) እና ባሲጅ ይከናወን ነበር። የመመሪያ ፓትሮል ቀደም ሲል የነበሩትን "የንጽሕና ፓትሮሎች" በ2005 ተክቷል፤ ይበልጥ የሚታይ፤ የኒደርሞ የለበስ ተገኝነት ከምልክት ሻኖች ጋር ለማቅረብ።

የሥነ ምግባር ፖሊስ እንዴት ይሠራል?

ከሁለት እስከ አራት መኮንኖች ያሉት ፓትሮሎች — በተለምዶ አንዲት ሴት በቻዶር፤ ሁለት ወንዶች — ከነጭ እና አረንጓዴ ሻኖች በሜትሮ መግቢያዎች፤ ፓርኮች፤ የገበያ ማዕከላት እና የዩኒቨርሲቲ በሮች ይሠራሉ። ጥፋተኛ ናቸው ተብለው የተፈረዱ ሴቶች ይጠነቀቃሉ፤ ፎቶግራፍ ይነሳሉ፤ እና ብዙ ጊዜ ወደ ሻኑ ተገድደው ወደ "ቮዛራ"-አይነት ማሰሪያ ማዕከል ይወሰዳሉ ለ"ዳግም ትምህርት" ማብራሪያዎች፤ ቅጣት፤ ወይም ወደ ፍርድ ቤት ለማዛወር።

የሥነ ምግባር ፖሊስ ማህሳ አሚኒን ገደላት?

በ13 ሴፕቴምበር 2022 የመመሪያ ፓትሮል ክፍል ማህሳ (ጂና) አሚኒ፤ 22 ዓመቷን፤ በሃቃኒ ሜትሮ ጣቢያ በቴህራን አሰረች። በሁለት ሰዓታት ውስጥ በቮዛራ ማሰሪያ ተቋም ውስጥ የከባድ ጭንቅላት ጉዳት ምልክቶች እያሳየች ወደቀች፤ በ16 ሴፕቴምበር ሞተች። የ **የተባበሩት መንግሥታት ዓለም አቀፍ ገለልተኛ የእውነት ፍለጋ ተልዕኮ በኢራን ላይ** በ2024 ዓ.ም ሞቷ በመንግስት ወኪሎች "አካላዊ ጥቃት" ውጤት መሆኑን ደምድሟል።

በኢራን ውስጥ የግዴታ ሂጃብ ታሪክ (1979–2026)፡ የወንጀል ሕጉ አንቀጽ 638፤ የ2023 የንጽሕና እና የሂጃብ ረቂቅ ሕግ፤ የ2024 የኑር ዕቅድ እና ሴቶች የሚቃወሟቸው ነገሮች።

የኢራን የሂጃብ ሕግ፡

የግዴታ መሸፈኛ ከ1983 ጀምሮ በኢራን ሕግ ውስጥ ተካቷል። የ2023–2024 የንጽሕና እና የሂጃብ ረቂቅ ሕግ ቅጣቶችን እስከ 8,500 የአሜሪካ ዶላር ቅጣት፤ የአሥር ዓመት እስራት፤ ግርፋት እና የጉዞ እገዳ ድረስ አስፋፍቷል። ይህ ገጽ ሕጉን፤ አፈጻጸሙን እና የሚቃወሙትን ሴቶች ይከታተላል።

ኢራን ሂጃብን የግዴታ ያደረገችው መቼ ነው?

እ.ኤ.አ. መጋቢት 7 ቀን 1979፤ ከአብዮቱ ከአንድ ወር ባነሰ ጊዜ ውስጥ፤ አያቶላ ኮሚቴ በመንግሥት የሥራ ቦታዎች ላይ ያሉ ሴቶች ሂጃብ መልበስ እንዳለባቸው አዘዘ። እ.ኤ.አ. መጋቢት 8 ቀን 1979 — የዓለም የሴቶች ቀን — በቴህራን የተካሄደው የሴቶች ሕዝባዊ ተቃውሞ ለጊዜው ወደ ኋላ እንዲመለስ አስገደደ። እስከ ሐምሌ 1980 ድረስ ሂጃብ በሁሉም የሕዝብ ቢሮዎች ውስጥ የግዴታ ሆነ፤ እና እ.ኤ.አ. ሐምሌ 26 ቀን 1983 አዲሱ የአስላማዊ ወንጀል ሕግ (አንቀጽ 102፤ በኋላ አንቀጽ 638) ማንኛውንም ሴት «ያለ ትክክለኛ ሂጃብ» በአደባባይ የምትታየውን ወንጀል አደረገ።

አሁን ያለው ሕግ ምን ይላል?

የኢራን አስላማዊ ወንጀል ሕግ አንቀጽ 638 በአደባባይ «ከሽሪዓ ጋር የሚስማማ ሂጃብ ሳይኖራቸው» ለሚታዩ ሴቶች ከ10 ቀን እስከ 2 ወር እስራት ወይም ቅጣት ያዘዛል። በተግባር ግን አፈጻጸሙ እንዲሁም አንቀጽ 639 (የሕዝብን ሥነ ምግባር ማበላሸት)፤ የንግድ ፈቃድ ደንቦች እና የትራፊክ ሕጎች ላይ የተመሠረተ ሲሆን፤ ይህም የሴት ተሳፋሪዎች ያልተሸፈኑ መኪኖችን ለመውረስ ያገለግላል።

የ2023 የንጽሕና እና የሂጃብ ረቂቅ ሕግ ምንድን ነው?

በ2024 መጨረሻ በጠባቂዎች ምክር ቤት የጸደቀው እና በታህሳስ 2024 የወጣው፤ የ **ንጽሕና እና የሂጃብ ረቂቅ ሕግ** ለ«ተገቢ ያልሆነ ሂጃብ» ቅጣቶችን ወደሚከተሉት ያሳድጋል፡-

- እስከ **360 ሚሊዮን ቶማን** (~8,500 የአሜሪካ ዶላር) ቅጣት፤ ይህም ከአማካይ ወርሃዊ ደሞዝ ከ25 እጥፍ በላይ ነው።
- እስከ **10 ዓመት** እስራት ተደጋጋሚ ወንጀላቸው ወይም በመስመር ላይ «እርቃንነትን የሚያስተዋውቁ» ሰዎች።
- የተሸከርካሪ እና የሞባይል ስልኮች መውረስ።
- የጉዞ እገዳ፤ ከሕዝብ ሥራ መባረር እና የውርስ መብት መነሳት።
- ያልተሸፈኑ ደንበኞችን ለሚያገለግሉ ንግዶች ተጠያቂነት (የተዘጉ ሱቆች፤ የተሰረዙ ፈቃዶች)።

ጠቅላይ መሪው፤ የኢራን አብዮታዊ ጥበቃ ሠራዊት (IRGC) እና የቁድስ ሃይል አዛዦች፤ የፍትህ አካላት፤ የጠባቂዎች ምክር ቤት እና የአገዛዙ መሪ ርዕዮተ ዓለም አቀንቃኞች — በ2026 በኢራን ውስጥ ያለውን የስልጣን ተዋረድ የሚያሳይ ዘጋቢ ፊልም።

ከሪከርዱ ጀርባ ያሉት ስሞች፡

በኢስላማዊ ሪፐብሊክ ውስጥ ያለው ስልጣን በሶስት ተደራራቢ መዋቅሮች ውስጥ ያልፋል፡ የጠቅላይ መሪ ቢሮ፣ የኢራን አብዮታዊ ጥበቃ ሠራዊት (IRGC) እና እጩዎችን የሚመረምር እና የፍርድ ውሳኔዎችን የሚሰጥ የቀሳውስት-ፍትህ አካል። ይህ ገፅ እነዚያን ቦታዎች በ2026 የሚይዙትን ግለሰቦች፣ እያንዳንዳቸው የሚቆጣጠሩትን ነገር እና ከእነርሱ መካከል በአለም አቀፍ ማዕቀብ ስር ያሉትን ያስተዋውቃል። እዚህ ያለው እያንዳንዱ የይገባኛል ጥያቄ የተወሰደው ከህዝባዊ ቢሮ፣ ከአፈሌላዊ መግለጫዎች እና ከታተሙ የስያሜ ዝርዝሮች ነው።

አሊ ካሜኒኢ — ከ1989 ጀምሮ የኢስላማዊ ሪፐብሊክ ጠቅላይ መሪ

በ1939 በማሸሃድ ተወለደ። ከ1981 እስከ 1989 የኢራን ፕሬዝዳንት፣ ከዚያም በሰኔ 1989 በኮሚሽኒ ሞት ጠቅላይ መሪ ሆነው ተሾሙ። በኢራን ሕገ መንግሥት መሠረት የታጠቁ ኃይሎች ዋና አዛዥ ናቸው፣ የፍትህ አካላትን ኃላፊ፣ የጠባቂዎች ምክር ቤት ግማሹን እና የመንግሥት ብሮድካስቲንግ (IRIB) ዳይሬክተሮችን ይሾማሉ። በኮከሌር ፖሊሲ፣ በክልላዊ ስትራቴጂ እና በተቃውሞ እያያዝ ላይ የመጨረሻው ቃል አላቸው። ከሰብአዊ መብት ጥሰቶች እና የ2022-2026 ተቃውሞዎችን በማፈን ጋር በተያያዘ በዩናይትድ ስቴትስ፣ በእውሮፓ ህብረት፣ በዩናይትድ ኪንግደም እና በካናዳ ተሰይመዋል።

ሞጅታባ ካሜኒኢ — ቀሳውስት፣ የጠቅላይ መሪ ልጅ፣ በተከታታይ የስልጣን ተተኪ እጩ ተብሎ የሚጠራ

በ1969 ተወለደ። ምንም ዓይነት መደበኛ የመንግሥት ቢሮ አይይዝም ነገር ግን በኢራን እና በአለም አቀፍ ሚዲያዎች በጠቅላይ መሪ ቢሮ እና በእንዳንድ የፀጥታ መሳሪያ ስርዓቶች ላይ ተጽእኖ እንደሚያሳድር በሰፊው ይዘገባል። ከ2009 አረንጓዴ ንቅናቄ ወዲህ በተከታታይ በስልጣን ተተኪነት ግምት ውስጥ ይጠቀሳል፣ የተቃዋሚ ኃይሎች ጭቆናውን በማስተባበር ሲከሰት። ስለ ትክክለኛ ሚናው የሚቀርቡት የይገባኛል ጥያቄዎች አከራካሪ እና ከክፍት ምንጮች በአብዛኛው ሊረጋገጡ የማይችሉ ናቸው።

ኢስማኢል ቃኒኢ — ከ2020 ጀምሮ የIRGC ቁድስ ሃይል አዛዥ

በጥር 2020 በባግዳድ በዩኤስ በተፈጸመው ጥቃት ከቃሴም ሶሌማኒ ተረክቧል። የቁድስ ሃይል የIRGC ከግዛት ውጭ ክንድ ሲሆን ቴህራን በኢራቅ፣ በሶሪያ፣ በሊባኖስ እና በየመን ውስጥ ላሉ አጋር ሚሊሻዎች የገንዘብ ድጋፍ፣ የጦር መሳሪያ እና መመሪያ የምትሰጥበት ቻናል ነው። በዩናይትድ ስቴትስ፣ በእውሮፓ ህብረት እና በዩኤ ማዕቀብ ተጥሎበታል።

ክፍል 6

ዓለም አቀፍ ምላሽ

ለኢራን ተቃውሞዎች የዓለም ምላሽ 2026 — UN፣ EU፣ USA እና ዓለም አቀፍ መገናኛ ብዙኃን በደማቁ ክረምት (Crimson Winter) ወቅት የኢራን ተቃዋሚዎችን እንዴት እንደከዷቸው።

የዓለም ግብዝነት

ለ 2026 ጦርነት የምዕራባውያን ዋነኛ አቋም “ራስን መግታት” የሚል ነበር — ይህ ራሱን እንደ ሞራላዊ አቋም ያቀረበ ሰብአዊ ማዕቀፍ ነው። በኢራናውያን ሕይወት ላይ ያለው ትክክለኛ ታሪክ ግን ከሚለው ተቃራኒ ነው።

ምልክቶችን ይቀጡ፣ በርሜሎችን ይፍቀዱ።

የአውሮፓ መንግሥታት በሲቪል ጥበቃ ስም ግጭት እንዲቀንስ በተማጽኑባቸው ወራት ውስጥ፣ እስላማዊው ሪፐብሊክ በታሪኩ ታይቶ በማይታወቅ ፍጥነት ንጹሐን ዜጎችን ይገድል ነበር — በሁለት ሌሊት ውስጥ በአስር ሺዎች የሚቆጠሩ፣ ከዚያም በየሁለት ቀኑ አንድ የፖለቲካ ስቅለት። “ለጦርነት አይሆንም” የሚለው አቋም እነዚያን ሕይወቶች አላዳነም። ይልቁንም አገዛዙ ሊቋቋመው የማይችለውን ብቸኛ ኃይል — በከፍተኛ አመራሩ ላይ የሚደረግ የውጭ ጫና — ለማዳከም ጥቅም ላይ ውሏል፤ ይህ በእንዲህ እንዳለ ቀድሞውኑ የተጀመረውን የውስጥ ጭፍጨፋ ለማስቆም ምንም አላደረገም።

ዘይቱን ይከተሉ፡- በ **September 2025**፣ ከደማቁ ክረምት (Crimson Winter) ሦስት ወራት በፊት፣ ኢራን በቀን **2.13 ሚሊዮን በርሜል** ድፍድፍ ዘይት ልካለች — ይህም የዓመቱ ከፍተኛው ወርሃዊ ቁጥር ሲሆን፣ ከመጀመሪያው የTrump “ከፍተኛ ጫና” (maximum-pressure) ጣሪያ በላይ ነው። በግምት **87 በመቶ** የሚሆነው ወደ **China** የሄደ ሲሆን፣ በ 45 ቀናት የጥላ-ባንክ (shadow-banking) ሰንሰለት አማካኝነት ከብሪታን (Brent) ዋጋ **ከ10-30 የአሜሪካ ዶላር በታች** በሆነ ቅናሽ ተሸጧል። FDD, Oct 2025.

China ብቻውን ወደ **90 በመቶ** የሚጠጋውን የኢራን ዘይት ትገዛለች፣ ይህም ለኢራን መንግሥት በጀት በግምት **45 በመቶ** ያዋጣል — IRGC እና ባሲጅን (Basij) የሚከፍለው በጀት። U.S.-China Commission, Nov 2025.

መፈክሩ ስለ ምዕራባውያን የነዳጅ ማደያዎች እንጂ ስለ ኢራናውያን ሕይወት አልነበረም።

መዋቅሩ ይህ ነው፡- **የአገዛዙን ምልክቶች መቅጣት፣ በርሜሎችን ግን መፍቀድ።** የሥነ-ምግባር ፖሊሱን ይቀጡ፣ ለእነርሱ የሚከፍሉትን ታንከሮች ግን ይፍቀዱ። IRGCን ይለዩ፣ ከዚያም እሱን የሚያስታጥቀውን ግብር የሚያመነጨውን የዘይት ፍሰት ይፍቀዱ። በኃዳናዎች ላይ የሚረሽኑትና በወህኒ ቤቶች የሚሰቀሉት ኢራናውያን፣ የተቀረው ዓለም ያለ እሱ መኖር የማይፈልገውን ርካሽ ነዳጅ ዋጋ እየከፈሉ ነው።

ከዚያም መፈክሩ ይመጣል፡ **ለጦርነት አይባል።** ልክ ጦርነት ገና እንዳልተጀመረ ሁሉ — በኢራን ውስጥ፣ በኢራናውያን ላይ፣ በ1981 እና 1988 እና 2009 እና 2019 እና 2022 እና እንደገና በጃንዋሪ 2026። የ *Zan, Zendegi, Azadi* ባነሮችን በየከተሞቻቸው ማዕከላት የያዙት ተቃዋሚዎች የራሳቸውን ሰላሳ ሺህ ሰዎች ገና እንዳልቀበሩ ሁሉ። ልክ የአገር ሰባት ዓመታት የውስጥ ጦርነት በምዕራባውያን ፖለቲኮች ሊወገድ እንደሚችል ሁሉ።

በኢራን ውስጥ ያሉ ኢራናውያን በግልጽ የተናገሩት — በ BBC እና CHRI ምስክሮች — አሁን ያለው መቆራረጥ **ሊወገድ የሚገባው አይጋ ሳይሆን** በአንድ ትውልድ ውስጥ ሥርዓቱ በትክክል ሊወድቅ የሚችልበት የመጀመሪያው ቀዳዳ እንደሆነ ነው። ስለ ዋጋው ተጨባጭ ናቸው። ዓለም አቀፉ ማህበረሰብ ነፃ እንዲያወጣቸው እየጠየቁ አይደለም፤ ለሚያስሯቸው ሰዎች ድኅማ ማድረጉን እንዲያቆም ነው እየጠየቁ ያሉት።

አጋርነት መፈክር አይደለም። የ IRGC ተለይቶ መጠቀሱን ማስፈጸም ነው። የኢራን ድፍድፍ ዘይት ወደ ቻይና ወደቦች እንዲደርስ የሚፈቅዱ ክፍተቶችን መዝጋት ነው። በለንደን የሚገኘውን የሥርዓቱ ባለሥልጣናት ንብረት ማገድ ነው። ሂጃብ ባለመልበሳቸው አይናቸው ላይ ለተተኮሰባቸው ኢራናውያን የቪዛ መንገዶችን መክፈት ነው። ከዚህ ያነሰ ማንኛውም ነገር ይህ ድረ-ገጽ ቀደም ሲል በአሥራ ስድስት ምዕራፎች የዘገበው ታሪክ ነው፡ *ዘምታ፣ የግል ጥቅሞች፣ እና ክህደት።*

አውሮፓ — ቃላት፣ ማዕቀቦች፣ አመቺ ጥንቃቄ።

የ EU የመጀመሪያው ለኢራን የተለየ የሰብአዊ መብት ማዕቀብ (Council Regulation 359/2011) ከ 12 ኤፕሪል 2011 ጀምሮ ነው። ከ Mahsa Amini ሞት በኋላ፣ ስድስት ዙር ማስፋፊያዎች ዝርዝሩን ወደ **204 ግለሰቦች እና 34 ተቋማት** አድርሰውታል። በ **18 ጃንዋሪ 2023** የአውሮፓ ፓርላማ በ **598 በ 9** ድምፅ IRGC በሽብርተኛ ድርጅትነት እንዲመዘገብ ድምፅ ሰጥቷል።

ተቃውሞ ለሚያደርጉ ሰዎች ግድያ፣ ማሰቃየት እና ሂጃብን በማስፈጸም ተጠያቂ የሆኑ የኢራን ባለስልጣናት ስም ተሰይሟል፣ ከፓርላማ አባላት/ኮንግረስ/የአውሮፓ ህብረት ፓርላማ አባላት ጋር የማግኒትስኪ አይነት ማዕቀብ እንዲጣል ለማስገደድ የደብዳቤ አብነቶችም ተካተዋል።

ማዕቀቦች።

ተቃውሞ ለሚያደርጉ ሰዎች ግድያ፣ እስረኞችን ማሰቃየት እና የግዴታ ሂጃብን በማስፈጸም በቀጥታ ተጠያቂ በሆኑ የኢራን ባለስልጣናት ላይ መንግስትም የማግኒትስኪ አይነት ማዕቀብ እንዲጥል ለመግፋት ተግባራዊ መመሪያ — ተጠያቂ የሆኑ ሰዎች ስም ተሰይሞ እና ለተወካዮችም የደብዳቤ አብነቶች ተካተዋል።

ማዕቀብ ለምን?

ዓለም አቀፍ የህግ ስልጣን ክሶች ቀርፋፋ ናቸው። ማዕቀቦች ግን እንደዚህ አይደሉም። በተሰየሙ ወንጀለኞች — ዳኞች፣ እስር ቤት ጠባቂዎች፣ የኢራን አብዮታዊ ጥበቃ ሃይል (IRGC) አዛዦች፣ የፋራጃ (FARAJA) አዛዦች — ላይ የማግኒትስኪ አይነት የሀብት ክፍያ ማቆም እና የጉዞ እገዳ ወዲያውኑ የግል ወጪን ያስከትላል፣ መካከለኛ ባለስልጣናት ተሳትፎአቸው እንደማይረገፍ ያሳውቃል፣ እና ለወደፊት ሙከራዎች የሰነድ ዱካ ይፈጥራል።

ተጠያቂ የሆኑ ሰዎች

የሚከተሉት ባለስልጣናት በ የተባበሩት መንግስታት የኢራን እውነተኛ ፍለጋ ተልዕኮ፣ አምነስቲ ኢንተርናሽናል፣ ኢራን ሂደማን ራይትስ (IHR) እና ኤችአርኤንኤ (HRANA) በይፋ ተሰይመዋል። አብዛኞቹ ቀድሞውኑ በአውሮፓ ህብረት እና/ወይም በዩናይትድ ኪንግደም ማዕቀብ ስር ናቸው፤ ጥቂቶቹ በአሜሪካ ማዕቀብ ስር ናቸው፤ ማንም ማለት ይቻላል በካናዳ ወይም በአውስትራሊያ ማዕቀብ ስር የለም።

- **አሊ ካሜኒኢ** — የሀገሪቱ መሪ። በIRGC፣ የፍትህ አካላት እና የጠባቂ ምክር ቤት ላይ የበላይ ስልጣን አለው። ማዕቀብ የተጣለበት፡ አሜሪካ፣ ዩናይትድ ኪንግደም።
- **ሁሴን ሳላሚ** — ከ2019 ጀምሮ የIRGC ዋና አዛዥ። ማዕቀብ የተጣለበት፡ አውሮፓ ህብረት፣ ዩናይትድ ኪንግደም።
- **ሳላምረዛ ሶለይማኒ** — የባሲጅ አዛዥ። ማዕቀብ የተጣለበት፡ አውሮፓ ህብረት፣ ዩናይትድ ኪንግደም።
- **አህመድዝ ራዳን** — ከጃንዋሪ 2023 ጀምሮ የFARAJA ኃላፊ። የመመሪያ ፓትሮል እና የ2024 ኑር ፕላንን ይቆጣጠራል። ማዕቀብ የተጣለበት፡ አውሮፓ ህብረት፣ ዩናይትድ ኪንግደም።
- **ሳላምሁሴን ሞህሴኒ-ኤጄኢ** — ከ2021 ጀምሮ የፍትህ አካላት ኃላፊ። በበርካታ ተቃዋሚዎች ላይ የሞት ፍርድን በግል ፈርሟል። ማዕቀብ የተጣለበት፡ አውሮፓ ህብረት፣ ዩናይትድ ኪንግደም።
- **አቦልቃሴም ሳላቫቲ** — "የሞት ዳኛ" የቴህራን አብዮታዊ ፍርድ ቤት ቅርንጫፍ 15። ማዕቀብ፡ ኢዩ፣ ዩኤ፣ ዩኤስ።
- **ሞሀመድ ሞሊሴህ** — የቴህራን አብዮታዊ ፍርድ ቤት ቅርንጫፍ 28። በጥር 2024 ተገደለ ነገር ግን ለሲቪል የደገባኛል ጥያቄዎች ከንብረቱ ጋር የተያያዘ ነው።
- **ኢስማኢል ኻቲብ** — የስለላ ሚኒስትር (ኤቴላኦት)። ማዕቀብ፡ ኢዩ፣ ዩኤ።

የሰኔ 2025 የአስራ ሁለት ቀን ጦርነት እና የ2026 ኦፕሬሽን ኤፒክ ፊዩሪ፡ ብዙ ኢራናውያን በእስላማዊ ሪፐብሊክ ላይ የውጭ አገር ጥቃቶችን ለምን እንደተቀበሉ፣ የዲላማ አወጣጡ መዝገብ የሚያሳየው ነገር እና ቢሆንም የተገደሉት ሲቪሎች።

በስምንት ወራት ውስጥ ሁለት ጊዜ፣ እስራኤል እና አሜሪካ ከአየር ላይ እስላማዊ ሪፐብሊክን መቼ፡ የሰኔ 2025 የአስራ ሁለት ቀን ጦርነት፣ እና ኦፕሬሽን ኤፒክ ፊዩሪ፣ እ.ኤ.አ. የካቲት 28 ቀን 2026 የተጀመረው፣ መንግሥት አሁንም በገዛ ጎዳናዎቹ ላይ ተቃዋሚዎችን በጥይት ሲያጠፋ ነበር። በአብዛኛዎቹ አገሮች እንደዚህ ዓይነት ጥቃቶች ሕዝቡን ከመንግሥቱ ጀርባ አንድ ያደርጋሉ። በኢራን ግን ከዚህ ተቃራኒውን አደረጉ — እና ምክንያቱ የዚህ ገጽ ርዕስ ጉዳይ ነው።

የተከሰተው ነገር

13 - 24 ሰኔ 2025	የአስራ ሁለት ቀን ጦርነት እስራኤል በኢራን ወታደራዊ እና የኮከሌር መሠረተ ልማት ላይ የአየር ዘመቻ ከፈተች፣ በመጀመሪያዎቹ ሰዓታት ውስጥ የIRGC ከፍተኛ አዛዦችን በመግደል። የአሜሪካ አውሮፕላኖች የተመሸጉትን የበለጸጉ ቦታዎችን መቼ። የተከሰ አቁም ስምምነት ሰኔ 24 ተፈጸመ። ገለልተኛ ተቆጣጣሪዎች በኢራን ውስጥ ከአንድ ሺህ በላይ ሞትን ቆጠሩ፣ ከእነዚህ ውስጥ በርካታ መቶዎቹ ሲቪሎች ናቸው።
ታህሳስ 2025 - የካቲት 2026	ክሪምሰን ክሪምት በሁለቱ ዘመቻዎች መካከል፣ እስላማዊ ሪፐብሊክ የራሱን ዜጎች በማንኛውም የውጭ አየር ኃይል በማይቀርበው መጠን ገደለ። በጥር 8 እና 9 ቀን 2026 ብቻ IRGC ትጥቅ በሌላቸው ሕዝቦች ላይ እንዲተኩስ ታዘዘ። ይህ ኢራናውያን ቀጣዩን ነገር የፈረዱበት አውድ ነው።
የካቲት 28 ቀን 2026	ኦፕሬሽን ኤፒክ ፊዩሪ ድርድሩ ከሸፈ በኋላ፣ አሜሪካ እና እስራኤል የጋራ ዘመቻ ጀመሩ — በመጀመሪያዎቹ አስራ ሁለት ሰዓታት ውስጥ በአየር መከላከያ፣ ሚሳይል ማምረቻ እና የIRGC እና የባሲጅ ትዕዛዝ አንጓዎች ላይ በግምት 900 ጥቃቶች። የበላይ መሪ አሊ ካሜኒኢ በመክፈቻው ማዕበል ውስጥ ተገደለ። ኢራን በድሮኖች እና በባለስቲክ ሚሳይሎች የበቀል እርምጃ ወሰደች፣ እና ሁለተኛ ሀገር አቀፍ የኢንተርኔት መቋረጥ አገሪቱን ዋጠ። የየካቲት መዝገብን ይመልከቱ።

ብዙ ኢራናውያን ጠላትን ያላዩት ለምንድነው?

በባንዲራ ዙሪያ መሰባሰብ በጥምብ ሲደበደቡ የተለመደው ምላሽ ነው። እዚህ አልተከሰተም፣ ወይም አስላማዊ ሪፐብሊክ በሚጠብቀው መጠን አልተከሰተም። የመንግሥት ቴሌቪዥን በአጥቂው ላይ ብሔራዊ አንድነት እንዲኖር ጠራ፤ ጎዳናዎቹ ግን ምላሽ አልሰጡም። በበርካታ ከተሞች ውስጥ ተቃዋሚዎች በዚያው ሳምንት ወጥተው ከአውሮፕላኖቹ ይልቅ በመንግሥት ላይ ይጮኹ ነበር።

- **መንግሥት ቀድሞውኑ በእነሱ ላይ ጦርነት አውጇ ነበር።** ከሳምንታት በፊት በሺዎች የሚቆጠሩ ዜጎችን የተኮሰ መንግሥት የሀገሪቱ ጠባቂ ነኝ ብሎ በአሳማኝ ሁኔታ መቅረብ አይችልም ነበር።
- **ዒላማዎቹ የጭቆና መሣሪያዎች ነበሩ።** ከአየር ላይ የተመታው የኢራን አብዮታዊ ጥበቃ ሠራዊት (IRGC) ትዕዛዝ፣ የባሲኛ አውታር እና የፀጥታ መሣሪያ ሥርዓቱ ጭቆናውን፣ እስር ቤቶችን እና ግድያዎችን ያካሄዱት ተመሳሳይ ተቋማት ናቸው።
- **«ጋዛም ሆነ ሊባኖስ»።** ከ2009 ዓ.ም. ጀምሮ ተደጋጋሚ የተቃውሞ ዘፈን በውጭ ተኪዎች ላይ የሚወጣውን ቢሊዮኖች ሲቃወም ኢራናውያን ለዳቦ ወረፋ ይቆማሉ። ብዙ ኢራናውያን እስራኤልን እንደ የራሳቸው ጠብ አድርገው አይቆጥሩትም ነበር።
- **አርባ ሰባት ዓመታት የደከሙ አማራጮች።** ማሻሻያ፣ በይኮት፣ አጠቃላይ የሥራ ማቆም፣ የጅምላ ተቃውሞ — ሁሉም ተሞክረዋል፣ እና ሁሉም በጥይት ተመልሰዋል። እያንዳንዱ የውስጥ መንገድ ሲዘጋ፣ የውጭ ግፊት በእይታ ውስጥ የሚቀረው ብቸኛው ማንሻ ይሆናል።

ክፍል 7

የአሰራር ዘዴ እና ገደቦች

የምንተማመንባቸው ምንጮች

- **ኢራን ሂውማን ራይትስ (IHR)** — አሰሎ። የሞት ቅጣት ቆጠራ ዋና ምንጭ።
- **HRANA — የሰብአዊ መብት ተሟጋቾች የዜና ወኪል** — በኢራን ውስጥ የሚንቀሳቀስ አውታር። የአሰራት ቆጠራ ዋና ምንጭ።
- **አምነስቲ ኢንተርናሽናል** — የጉዳይ ደረጃ ምርመራዎች እና የመብቶች ትንተና።
- **OHCHR የተባበሩት መንግስታት የኢራን አውነታ ፍለጋ ተልዕኮ** — እጅግ ስልጣን ያለው የህግ መዝገብ።
- **ሄንጋሪ** ለኩርድ ክልሎች፣ የባሉች አክቲቪስቶች ዘመቻ ለሲስታን-ባሉቸስታን።
- **አብዱሪህማን ቦሩማንድ ማእከል (አሚድ)** — ከ1979 እስከ አሁን ያለው ታሪካዊ ማህደር።
- ሮይተርስ፣ ቢቢሲ፣ ኤኤፍፒ፣ ለ ሞንድ፣ ኤፒ ለመሬት ደረጃ ፎቶግራፍ እና የተረጋገጠ ዘገባ።

ስም በመዝገብ ውስጥ የሚገባበት መንገድ

1. ሞት፣ አሰራት ወይም ፍርድ ቢያንስ በሁለት ገለልተኛ ተቆጣጣሪዎች፣ ወይም በአንድ ተቆጣጣሪ እና በቤተሰብ ማረጋገጫ፣ ወይም በፍርድ ቤት ሰነድ መመዝገብ አለበት።
2. የሞት መንስኤ በምንጩ መገለጽ አለበት። አገዛዙ መንስኤውን ሲከራከር፣ ሁለቱም ስሪቶች ይጠቀሳሉ።
3. ፎቶግራፎች የሚታተሙት ከባድ የሰብአዊ መብት ጥሰቶችን ለመመዝገብ በፍትሃዊ አጠቃቀም የአርትኦት ድንጋጌዎች መሰረት ነው፣ ክሬዲቶች በሚታወቁበት ጊዜ ይጠቀሳሉ።

በዚህ ጣቢያ ላይ ያሉ ቆጠራዎች

ስንል **ከ42,000 በላይ የተገደሉ** እና **ከ100,000 በላይ የታሰሩ** ለ2025–2026 ክሪምስን ክረምት፣ አሃዞች የIHR እና የHRANA ዘገባዎችን እስከ የካቲት 2026 ድረስ ያጠቃልላሉ። እነሱ ወግ አጥባቂ ናቸው — ከበይነመረብ መቆራረጥ አንጻር ትክክለኛዎቹ ቁጥሮች ከፍ ያሉ ናቸው።

እኛ የምንጠቀማቸው የ2022 አመጽ አሃዞች (ከ551 በላይ የተገደሉ፣ 71 ህጻናትን ጨምሮ፣ ከ22,000 በላይ የታሰሩ) የIHR እና የአምነስቲ ድምር እስከ የካቲት 2023 ድረስ ናቸው።

ቁልፍ አረጋጋጭ ዘገባዎች (2026)

- ቢቢሲ ኒውስ እና ቢቢሲ ኒውስ ፋርሲ — “የኢራን የተቃውሞ እርምጃ ተጎጂዎችን ስም እና ፎቶ ይፋ ማድረግ” (9 የካቲት 2026). ቢቢሲ ፋርሲ ፎረንሲክ ከ200 በላይ የተገደሉ ተቃዋሚዎችን ማንነት አረጋግጧል።
- ቢቢሲ ፋርሲ — በይነተገናኝ የተጎጂዎች መዝገብ.
- ኢራን ሂውማን ራይትስ — ሳሳን አዛድኻር፣ በ42 ቀናት ውስጥ የተሰቀለ አሥረኛው ተቃዋሚ (30 ሚያዝያ 2026).
- ኢራን ኢንተርናሽናል — የተገደለው የ18 ዓመቱ አሚርሆሴይን ሃታሚ አስከሬን እንዳይሰጥ መከልከል (ሚያዝያ 2026).
- ዊኪፔዲያ — የ2026 የኢራን እልቂቶች (ያለማቋረጥ የሚዘመን ኢንሳይክሎፔዲክ መዝገብ).

እርማቶች

አዲስ መረጃ፣ የጎደለ ስም፣ የተሳሳተ ቀን ወይም በዚህ ጣቢያ ላይ ላለ ታሪክ እርማት ካለዎት፣ ወደ corrections@iranholocaust.org ይጻፉ። እያንዳንዱ አሜደል ይነበባል።

የሞት ቁጥሮች ሲጋጩ እንዴት እንይዛለን

በኢራን ላይ፣ በሪፖርት ማድረግ ላይ የተለመደው ውድቀት ያለ ባለቤት ወይም ቀን የቀረበ ነጠላ ቁጥር ነው። የማይጣጣሙ አሃዞችን በጭራሽ እንደቀልቅልም። ድርጅቶች በሚስማሙበት ጊዜ፣ እያንዳንዱ አሃዝ ከለቀቀው አካል፣ ለመጨረሻ ጊዜ የተረጋገጠበት ቀን እና የሚለካው ነገር ጋር ይታያል።

ዓይነት	ትርጉም	ምሳሌ
የተረጋገጠ የተሰየሙ ቁጥር	በሁለት ገለልተኛ ምንጮች ስም፣ ቀን እና ቦታ የተረጋገጡ ግለሰቦች	7,007 የተሰየሙ ሞት (HRANA፣ 23 የካቲት 2026)
አፊሴላዊ ቅበላ	በኢራን መንግሥት ራሱ የተገለጸ ቁጥር፤ እንደ ዝቅተኛ ወሰን እንጂ አጠቃላይ ተደርጎ አይቆጠርም	3,117 (የኢራን ባለሥልጣናት፣ 2026)
ምዝገባ ወይም ሰነድ ላይ የተመሠረተ	ከሆስፒታል መዛግብት ወይም ከተለቀቁ ውስጣዊ ሰነዶች የተገኘ	30,304 የሆስፒታል ምዝገባ ሞት ለ8-9 ጥር 2026
ግምት ወይም የደገባኛል ጥያቄ	በፖለቲካ ሰዎች ወይም አውታረ መረቦች የተደረጉ ትንበያዎች እና መግለጫዎች፤ ሁልጊዜ እንደዚሁ ይሰየማሉ	~50,000 (ረዛ ፓህላቪ፣ የዲያስፖራ እና የሕክምና አውታረ መረቦችን በመጥቀስ)

ምስሎች እና ቀረጻዎች

በዚህ ጣቢያ ላይ ያሉ ፎቶግራፎች ከዊኪሚዲያ ኮመንስ፣ ከኤጀንሲ የተሰጡ ወይም ከሰነድ አውጪ ድርጅቶች የተገኙ ናቸው፤ እንዲሁም የተሰበረ ውጫዊ አገናኝ ገጹ የሚያሳየውን በጸጥታ እንዳይለውጥ በአካባቢው ይቀመጣሉ። የምስል መግለጫዎች ምን እንደሚታይ እና አስፈላጊ ሲሆን መለያው በሰነድ አውጪው ድርጅት እንጂ በእኛ አለመሆኑን ይገልጻሉ። በቤተሰብ የቀረበ የተሞተ ሰው ፎቶ ካለ የሞት አስከፊ ምስሎችን አናተምም። ማንኛውንም እውነተኛ ክስተት፣ ሰው ወይም ቦታ ለማሳየት የጄኔሬቲቭ ምስሎችን አንጠቀምም፤ ሥዕላዊ መግለጫ ከተፈጠረ ይሰየማል።

ክፍል 8

ምክሮች

እነዚህ ምክሮች ከላይ ከተጠቀሰው መዝገብ በመነሳት ሲሆን፣ ለግዛቶች፣ ለግለ ብዙ ወገን አካላት እና ለሲቪል ማህበረሰብ ድርጅቶች ተግባር የመፈፀም ስልጣን ወይም አቅም ላላቸው ቀርቦታል።

1. እ.ኤ.አ. በ2025-26 ለሚከሰቱት ክስተቶች ግልጽ የሆነ ተልእኮ በማካተት በኢራን ላይ ያለውን ገለልተኛ ዓለም አቀፍ የምርመራ ሥልጣን ማስፋትና በቂ ሃብት ማቅረብ።
2. ማስረጃዎችን መጠበቅ፣ የተረጋገጡ ቪዲዮዎችን፣ የህክምና መዝገቦችን፣ የፍርድ ቤት ሰነዶችን እና የቀብር መዝገቦችን ለወደፊት ሂደቶች ተቀባይነት ባለው መስፈርት ማህደር ማስገባት።
3. በግድያ፣ በማሰቃየት እና ፍትሃዊ ባልሆኑ የሞት ፍርድ መከራዎች ውስጥ በተሳተፉት በተሰየሙ አዛዦች፣ ዳኞች እና የእስር ቤት ባለስልጣናት ላይ ያነጣጠሩ እርምጃዎችን መውሰድ።
4. የኢራናውያን ተጠቃሚዎች መቆራረጥ በሚከሰትበት ጊዜ የማቋረጫ መሳሪያዎችን እና ጠንካራ የግንኙነት አገልግሎቶችን እንዲያገኙ ድጋፍ መስጠት።
5. የተጎጂዎች ቤተሰቦችን እና የተለቀቁ እስረኞችን ከበቀል መከላከል፣ የተፋጠነ የሰብአዊ ቪዛዎችን ጨምሮ።
6. በተቃዋሚዎች ላይ ስለተፈጸሙ ግድያዎች ብሄራዊ አቋሞችን ይፋ ማድረግ እና ግለሰባዊ ጉዳዮችን በስም ማቅረብ።

አባሪ

ምንጮች እና የውሂብ ስብስቦች

በመዝገቡ ውስጥ የሚገኙ የመጀመሪያ እና ሁለተኛ ደረጃ ምንጮች፣ እና የዚህ ሪፖርት አሃዞች የተወሰዱባቸው በማሸን ሊነበቡ የሚችሉ የመረጃ ስብስቦች።

ትርጉም

ገጾች በ41 ቋንቋዎች ይታተማሉ። ትርጉሞች በማሸን የታገዙ ናቸው ከዚያም ለቃላት፣ ስሞች እና ቁጥሮች ይፈተሻሉ፤ እነዚህ በጭራሽ ወደ ተለያዩ ቁጥሮች አይተረጎሙም። የተተረጎመ ገጽ ከእንግሊዝኛው አረጅናል ጀርባ ሲቀር፣ የእንግሊዝኛው እትም የመዝገብ እትም ነው። የትርጉም ስህተት ለማስተካከያ አድራሻ ያሳውቁ፤ አካባቢ እና የአርእስት በቂ ናቸው።

ነፃነት እና የገንዘብ ድጋፍ

ይህ ጣቢያ ከማንኛውም መንግሥት፣ የፖለቲካ ፓርቲ፣ የሰደተኛ ድርጅት — ሙጃሂዲን-ኤ ካልቅ እና ኤንሲአርአይን ጨምሮ — ወይም የንግድ ስፖንሰር የገንዘብ ድጋፍ አይቀበልም። ማስታወቂያ አይሸከምም እና ልገሳ አይቀበልም። ይዘት በCreative Commons Attribution 4.0 ፈቃድ ይለቀቃል ስለዚህ ከእሱ ጋር የማይስማሙ ወገኖችን ጨምሮ ያለፈቃድ ሊገለበጥ፣ ሊተረጎም እና እንደገና ሊታተም ይችላል።

የማንሠራው ነገር

- ከማንኛውም መንግሥት፣ ፓርቲ፣ የሰደተኛ ቡድን ወይም መንግሥታዊ ያልሆነ ድርጅት የኤዲቶሪያል አቅጣጫ አንወስድም።
- ግላዊነትን የሚጠይቁ ቤተሰቦች ግፊት ስም እናተምም።

ነፃነት

ምንም መንግሥት፣ ፓርቲ፣ የሰደት ቡድን፣ መንግሥታዊ ያልሆነ ድርጅት ወይም ለጋሽ የአርትኦት ቁጥጥር የለውም። ጣቢያው ምንም አይነት ማስታወቂያ ወይም ልገሳ አይቀበልም። ጠባቂዎች ጊዜያቸውን በፈቃደኝነት ያበረክታሉ።

ፎቶግራፍ እና ፍቃድ መስጠት

ከዊኪሚዲያ ኮመንስ የተወሰዱ ፎቶግራፎች በተገለጹት ፍቃዶች መሰረት እና ከምስጋና ጋር ተባዝተዋል። ከቢቢሲ፣ ሮይተርስ፣ ኤፒ፣ ኤኤፍፒ እና ሲፓ በሌ ሞንዴ በኩል የተወሰዱ ምስሎች ከባድ የሰብአዊ መብት ጥሰቶችን ለመመዝገብ በፍትሃዊ አጠቃቀም የአርትኦት ድንጋጌዎች መሰረት ተባዝተዋል፣ የትኛውም ምንጭ ከታወቀ ከምስጋና ጋር።

አይኔ አጠቃቀም

ጄኔሬቲቭ አይኔ የሚጠቀመው ለትርጉም ረቂቆች እና ምንጭ የተጠቀሰውን ቁሳቁስ ለማርትዕ ብቻ ነው። በአይኔ የተሰራ ጥቅስ፣ ምስል ወይም ማንነት በዚህ ጣቢያ ላይ አይታይም። እያንዳንዱ እውነታ በሰው የተረጋገጠ ዋና ምንጭ አለው።

የማስተካከያ ፖሊሲ

ስህተቶች ከተረጋገጡ በ48 ሰዓታት ውስጥ ይስተካከላሉ። ቁሳዊ ማስተካከያዎች (የተሳሳተ ስም፣ የተሳሳተ የሞት ምክንያት፣ የተሳሳተ ቀን) በተገዳው ገፅ ግርጌ ላይ ይመዘገባሉ። ወደ corrections@iranholocaust.org ይፃፉ።

ተደራሽነት

ሁሉም ገጾች WCAG 2.2 AA ንፅርነት እና የእንቅስቃሴ ቅነሳ አላማዎችን ያሟላሉ፣ ሊታተም የሚችል ፖስተር ስራት ያቀርባሉ፣ እና አንዴ ከተጎበኙ ከመስመር ውጭ ይሰራሉ።

አጭር መልስ፦ ሞት ወደዚህ ማህደር የሚገባው ስም፣ ቀን፣ ቦታ እና ቢያንስ ሁለት ገለልተኛ የማስረጃ ክሮች ሲኖሩ ብቻ ነው። የተቀረው ሁሉ እንደ ግምት ወይም ክልል ታትሟል፣ እና እዚህ ያለው እያንዳንዱ ቁጥር እንደ ዝቅተኛ ወሰን መነበብ አለበት — ሊረጋገጥ የሚችለው ዝቅተኛው፣ የተከሰተው ከፍተኛው አይደለም።

አምስት የሥራ መርሆዎች

- ሆን ተብሎ እነስተኛ ቆጠራ።** እያንዳንዱ ዋና አሃዝ ሊረጋገጥ የሚችለውን ዝቅተኛውን ያሳያል። ትክክለኛው ቁጥር በእርግጠኝነት ከፍ ያለ ከሆነ፣ ይህ በቃላት ይገለጻል እንጂ በቁጥሩ ውስጥ አይካተትም።
- ከመቁጠር በፊት ስም ይጥቀሱ።** ድምር የሚሰራው ከተለዩ ግለሰቦች ወደ ላይ ነው፣ ከተጠየቀ አጠቃላይ ቁጥር ወደ ታች አይደለም።

3. **አለመግባባቱን አሳዩ።** አስተማማኝ ምንጮች ሲጋጩ፣ ሁለቱም ይታያሉ። አንባቢዎች የሚፈረዱበት ማስረጃ ይሰጣቸዋል፣ አስቀድሞ የተዋሃደ መግባባት አይደለም።
4. **እውነታን ከግምት ይለዩ።** «በጸጥታ ኃይሎች ተገደለ» እና «በእስር ቤት ሞተ» የተለያዩ ማስረጃዎች የሚያስፈልጋቸው የተለያዩ የደገባኛል ጥያቄዎች ናቸው፣ እና ማህደሩ አንዱን ወደ ሌላው አያሻሽልም።
5. **ሕያዋንን ይጠብቁ።** በሕይወት ያለን ምስክር፣ ሕክምና የሚሰጥ ሐኪም ወይም አሁንም በኢራን ውስጥ ያለ ቤተሰብ ሊለይ የሚችል ዝርዝር መረጃ መዝገቡን የበለጠ የሚያጠናክር ቢሆንም እንኳ አይገለጽም።

መለያ	ትርጉም	የሚፈለግ ማስረጃ	የተለመደ አጠቃቀም
የተረጋገጠ	ለጥቅስ ተስማሚ በሆነ ደረጃ የተረጋገጠ	ሁለት ገለልተኛ ክሮች ያለው የተሰየመ ጉዳይ፣ ወይም የተረጋገጠ አመጣጥ ያለው ዋና ሰነድ	የተሰየሙ የተጎጂዎች መዝገቦች፣ የተቀናጀ ቀናት ያላቸው ክስተቶች፣ የፍርድ ቤት ውጤቶች
የተመዘገበ ዝቅተኛ ደረጃ	ዛሬ ሊረጋገጥ የሚችለው ዝቅተኛው	የተረጋገጡ የተሰየሙ ጉዳዮች ድምር ብቻ	በሞት ቁጥር እና በአመፅ ገጾች ላይ ያሉ የተጎጂዎች አጠቃላይ ቁጥሮች
ግምታዊ	ገና በዝርዝር ሊቀረጽ የማይችል አስተማማኝ አሃዝ	አንድ ደረጃ አንድ ወይም ደረጃ ሁለት ምንጭ፣ ወይም ያልተሟላ የጉዳይ ዝርዝር ያለው የምዝገባ ቅጂ	አጠቃላይ እስራት፣ በጨለማ ጊዜ የተከሰቱ ሟሾች
አከራካሪ	ተመሳሳይ አስተማማኝነት ያላቸው ምንጮች ይለያያሉ	በቁም ነገር የሚለያዩ አሃዞች ያሏቸው ሁለት ታማኝ ምንጮች	የጥር 2026 አጠቃላይ ሁኔታ፣ የ1988ቱ የሞት ፍርድ ክልል
የመንግስት ይፋዊ መግለጫ	የመንግስት የራሱ አቋም፣ ለማነፃፀር የተመዘገበ	የመንግስት ሚዲያ፣ የፍትህ አካል ወይም የፓርላማ መግለጫ	የንፅፅር ገፅ

የሰነድ አዘጋጅት ሷንሷ መስመር

ቁሳቁስ በአራት መንገዶች ይገባል፡- የታተሙ የተቆጣጣሪ ዘገባዎች፣ በአማላጆች የተጋሩ ዋና ሰነዶች፣ ክፍት ምንጭ ምስሎች፣ እና ከቤተሰቦች እና ከተረፉት የቀጥታ ምስክርነት። እያንዳንዱ ንጥል ከሰርጡ ጋር ተመዝግቧል፣ ምክንያቱም ሰርጡ ክብደቱ እንዴት እንደሚሰጥ ላይ ተጽዕኖ ያሳድራል።

- **መቀበል።** ንጥሉ ያልተስተካከለ ሆኖ ከሜታዳታው እና ከአመጣጥ ሰንሰለቱ ጋር ይከማቻል።
- **ቅጂ ማስወገድ።** ስሞች በተለያዩ የፊደል አጻጻፍ ስርዓቶች መካከል ደረጃቸውን ይይዛሉ — አንድ የፋርስ ስም በአምስት ተቆጣጣሪዎች ውስጥ በስድስት የላቲን አጻጻፎች ሊታይ ይችላል — እና በቀን እና በክፍለ ሀገር ይዘመዳሉ።
- **ማረጋገጫ።** ማህደሩ ሁለተኛ፣ በእውነት ነፃ የሆነ ክር ደፈልጋል። አንድን ተቆጣጣሪ የሚጠቅሱ ሁለት ወኪሎች እንደ አንድ ይቆጠራሉ።
- **ምደባ።** ምክንያት፣ አይነት፣ የቦታ አይነት (መንገድ፣ እስራት፣ ሆስፒታል፣ የሞት ፍርድ ቦታ) እና የዕድሜ ክልል ይመዘገባሉ፣ ይህም ንድፎች — እንደ ህጻናት ሟሾች ድርሻ — ከመገመት ይልቅ ሊለኩ ይችላሉ።
- **ህትመት እና ግምገማ።** መዝገቡ ይቀላቀላል የተጎጂዎች ዳታቤዝ እና አግባብነት ያላቸውን የትረካ ገጾች፣ እና አንድ ምንጭ በሚዘምንበት ጊዜ ሁሉ እንደገና ይጎበኛል።

የውሂብ ስብስቦች

- **ስም የተጠቀሱ ሰለባዎች** — iranholocaust.org/data/victims.json
- **የጊዜ ሰሌዳ፣ 1979-2026** — iranholocaust.org/data/timeline.json
- **ቁልፍ እውነታዎች** — iranholocaust.org/data/key-facts.json
- **ስም የተጠቀሱ አካላት** — iranholocaust.org/data/entities.json
- **ምንጭ ማጣቀሻዎች** — iranholocaust.org/data/citations.json
- **ተነጻጻሪ የአስቃቂ ድርጊቶች መረጃ** — iranholocaust.org/data/comparison.json

ማጣቀሻ፡ iranholocaust.org, “ቀይ ክረምት፡ በኢራን እስላማዊ ሪፐብሊክ የ2025-26 ህዝባዊ አመፅ ጭቆና” (09 September 2026). <https://iranholocaust.org/report.pdf>. በCC BY 4.0 ፍቃድ የተሰጠው።